

ЧАРІВНА ГРАНЬ

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ КАЗКИ

КНИЖКУ
НАМАЛЮВАЛИ
Л. СТОРОЖУК
ТА
В. СТОРОЖУК

Харків
фірма «Прогрес, Лтд»
1994

Текст друкується за виданням:
Українські народні казки
— К.: Дніпро, 1987

Художники Леонід Константинович Сторожук,
Віра Миколаївна Сторожук

Видано з фінансовою допомогою «Друзів Харкова».

Чарівна грань
Ч45 Українські народні казки /Упоряд. В.Є.Рубанович;
Художники Л.К.Сторожук, В.М.Сторожук/;
— Х.: Фірма «Прогрес, ЛТД», 1993. — 96 с.: іл.
ISBN 5-7707-2428-5

До книги увійшли популярні українські народні казки про тварин, чарівні та соціально-побутові. В них утверджуються такі риси народного характеру, як мужність, розум, оптимізм, кмітливість, працелюбність, доброта та благородство простих людей.

Ч 4702640105-011 Без оголош.
93

ISBN 5-7707-2428-5

ББК 82.3 Ук-6

© В.Є.Рубанович, упорядкування, 1993
© Л.К.Сторожук, В.М.Сторожук,
художнє оформлення, 1993

ЧАРІВНА ГРАНЬ

Це було тоді, коли раки ще вміли свистати, люди коромислом стріляти, а верби родили фіги з маком. В одному селі жили два сусіди — багатий і бідний.

Бідняк ходив до багача на роботу — орав, сів, молотив. За то діставав трохи якоїсь картопельки і кукурудзи на кулешу. І тим був задоволений, бо інакше — хоч скрегоchi зубами.

Підходили свята. Люди готувалися, пекли і варили. Бідняк теж хотів бути не гіршим від інших. Але в хаті ні жмені муки. Чоловік зажурився, діти засумували, а жінка спочатку забідкалася, а потім сказала:

ПІДИ, ЧОЛОВІЧЕ, ДО СУСІДА,
МОЖЕ, ДАСТЬ ЖМЕНЮ
МУКИ.

Пішов бідняк до багача і почав просити:

ДАЙТЕ ХОЧ ТРОШКИ
БОРОШНА. НАЙ І МОЇ
АІТИ ТІШАТЬСЯ НА
СВЯТА. Я ВІДРОБЛЮ.

Багач був скупий. За гріш погнав би на ярмарок мишу або в церкві ухнув. Сусідові дав би — то, що з носа капає. Але подумав і сказав:

ТИЖДЕНЬ РОБИТИМЕШ
МЕНІ У ПОЛІ. ЗГОДА?

ЗГОДА, ДОВРОДІЮ.

Багач і багачка зайшли до комо-
ри і винесли ворочок муки. Бідняк
утішився й побіг як стріла додому.

Жінка висипала муку в корито.
Там було трохи білої й кукурудзяної
муки, перемішаної з висівками.
Біднячка здивувалася, але нічого не
сказала. Добре, що хоч така є мука.
Коли замісила її на калачі, про-
мовила:

БІДА, ЧОПОВІЧЕ, НАШ ВОГОНЬ
ПОГАС. А СУСІД УЖЕ СПИТЬ.
НЕ ПАСУЄ БУДИТИ ЙОГО,
АБИ ДАВ НАМ ГРАНІ.

КОЛИ Я ЙШОВ ДОДОМУ,
ТО ВИДІВ-ИМ У ЛІСІ
ВОГОНЬ. ПІДУ, МОЖЕ,
ЗВІЯТИ ПРИНЕСУ ГОЛОВНЮ.

Пішов бідняк у ліс. Там горіла величез-
на ватра, а навколо неї сиділи кілька
легінів.

Чоловік привітався.
— Чого прийшов? — спитав найгодніший з-меж легінів

Я ПРИЙШОВ ПРОСИТИ ГРАНІ,
БО МОЯ ЖІНКА ЗАХОДИЛАСЯ
ПЕКТИ КАЛАЧІ, А ВОГОНЬ
ПОГАС. ТЕПЕР НЕМА ЧИМ
РОЗПАЛИТИ.

Легіні щось пошептали один одно-
му. Найгодніший з-меж них промовив:

ТРИМАЙ КАПЕЛЮХ
І НЕ БІЙСЯ.

Насипав біднякові з шкіряної тор-
бини повний капелюх жару.

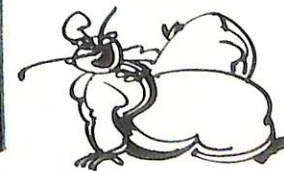

ІДИ Й ВИСИП ЦЮ ГРАНЬ
СЕРЕД ХАТИ.

ДЯКУЮ ВАМ,
ДОБРІ ЛЕГІНІ.

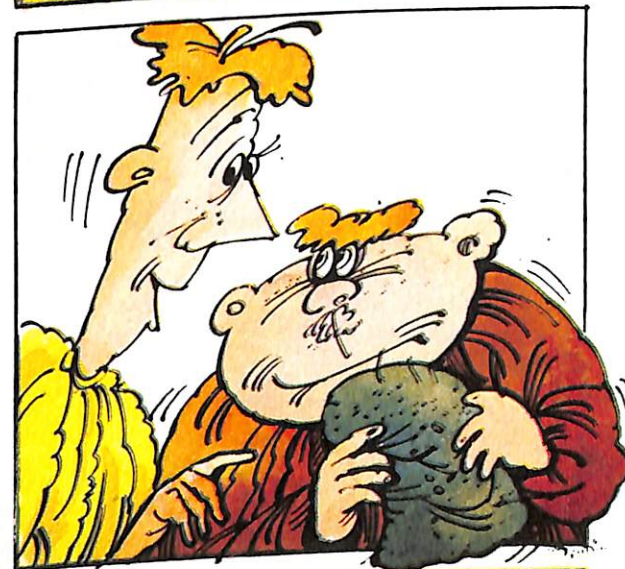
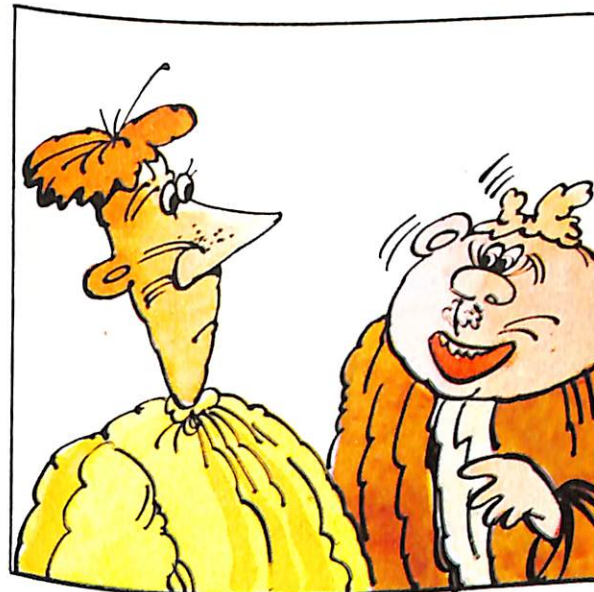
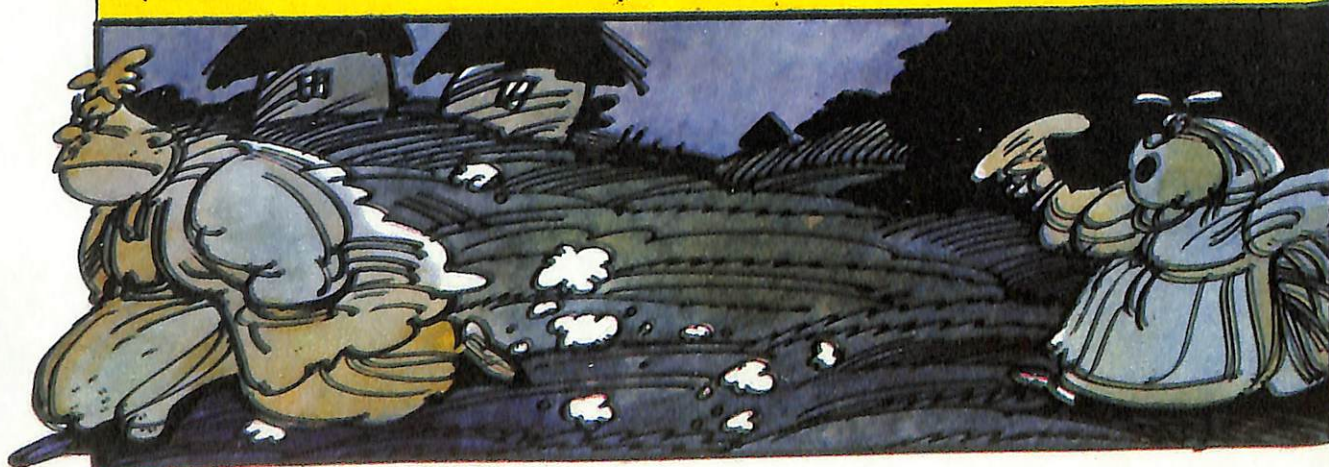
Переступивши поріг хати, бідняк порозкидав усю грань з капелюха. Вона за-
дзвеніла і заблищала, як зірниця. То була не грань, а чисте золото!
Чоловік, жінка й діти збирали той скарб до самого ранку. А коли розвиднілось,
бідняк пішов до міста, купив кілька міхів питльованої муки й новеньке убрання для
цілої родини.

На свята вийшов с жінкою в село. Пристав до інших газдів, балакав поважно про світ і про людей. І багач стояв у гурті з жінкою. Їм стало соромно і банно, що, ади, якийсь старцун убраний фاینіше і від них.

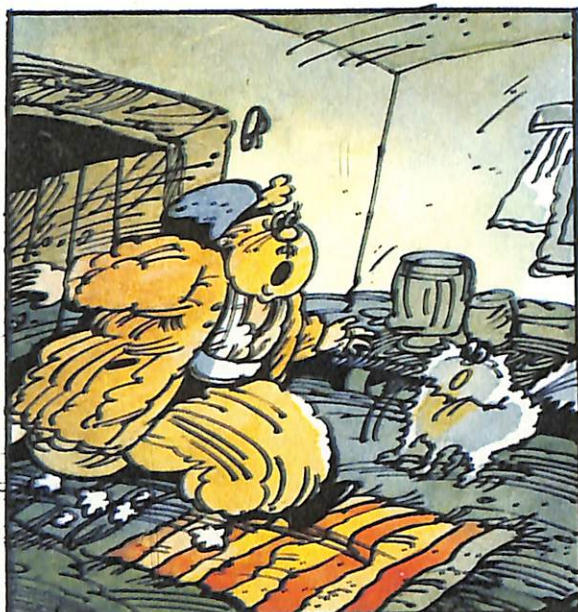
Коли вернулися додому, багач не знаходив собі місця; його гризла думка, як черевик п'яту: звідки сусід має таке фayne убрання. Нарешті не витримав і пішов спитати.

Бідняк довго м'яцкав, посміхався — не хотів сказати правду. Але багачисько напосівся, як чорт на грішну душу. Що мав з ним робити бідний чоловік? Узняв та й розповів, як воно було: пішов у ліс, знайшов легінів, приніс грань у капелюсі й розсипав її в хаті, а з того чисте золото вчинилося.

Побіг багач додому:

Багачка нараз бухнула коновку води в піч. Багач схопив мішок і почимчикував до лісу.

На галявині горіла величезна ватра, а навколо неї сидів гурт легінів.

Багач розкрив мішок.

Легінь йому насипав із шкіряної торби півмішка грані.

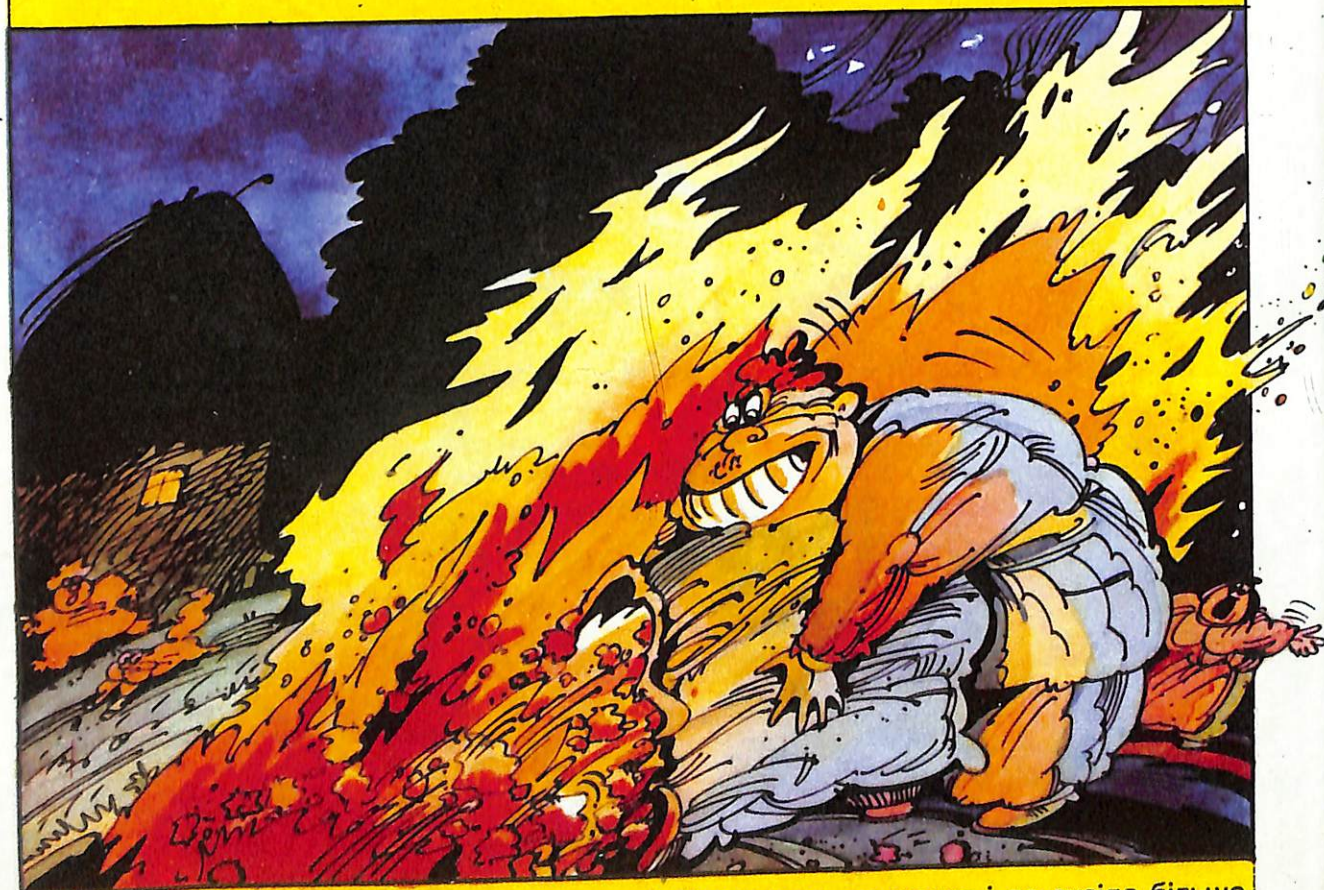
ЯК ВЕРНЕШСЯ ДОДОМУ,
ТО ОБІЙДИ ТРИ РАЗИ КРИ-
НИЦЮ, ВИСИП ТРОХИ ГРАНІ
НА ТОКУ, ТРОХИ — СЕРЕД СТО-
ДОЛИ, А РЕШТУ — СЕРЕД ХАТИ.

Багач так зрадив, що забув подяку-
вати хлопцям.

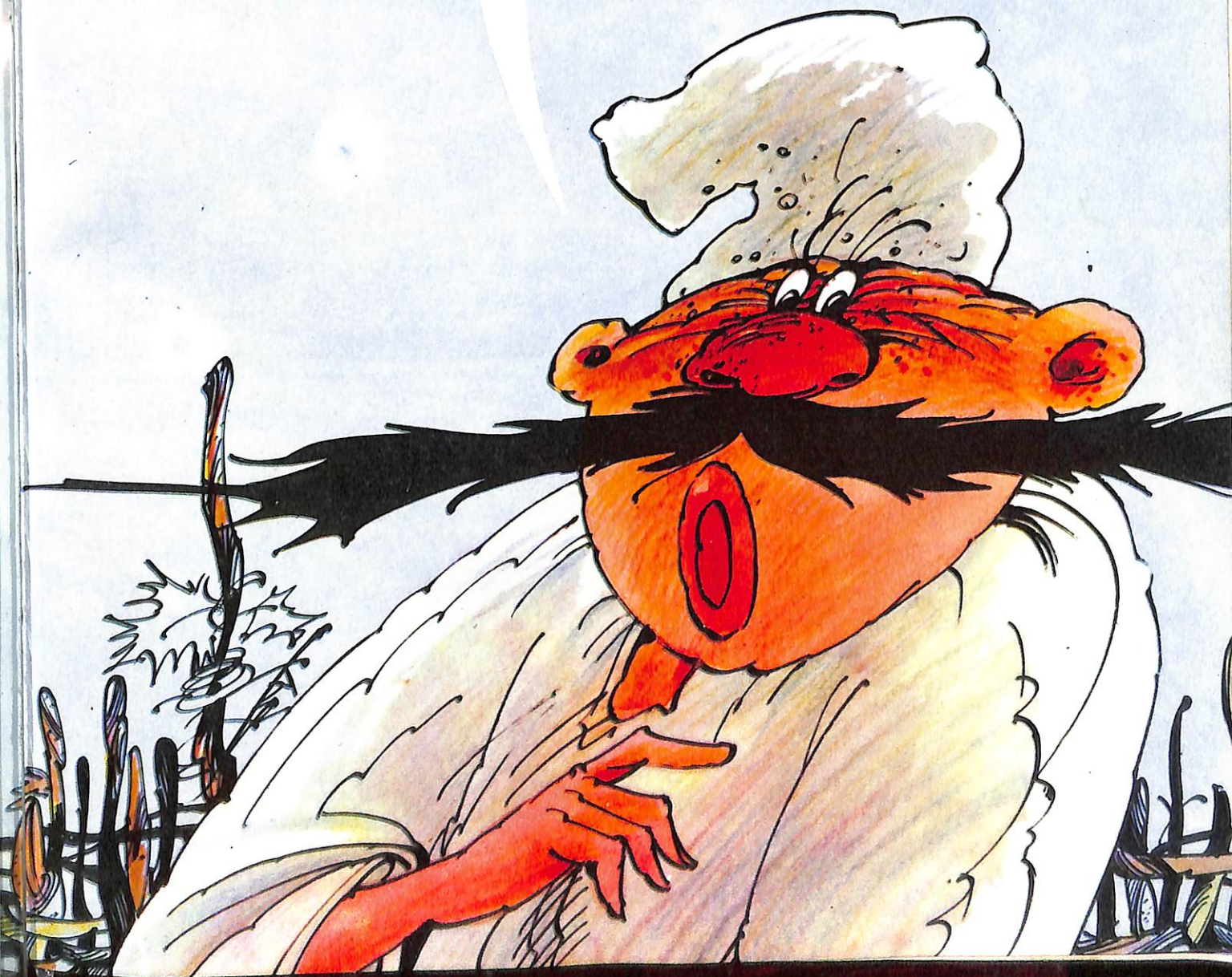

Прибіг на подвір'я. Обійшов тричі криницю, висипав трохи грані на току, трохи в
стайні, а решту — серед хати. Став чекати, аби задзвеніло й заблищало золото. Але
золото з грані не вчинилося, а спалахнув страшний вогонь.

Пожежа злизола увесь маєток багача. А бідняк жив, не тужив і до сусіда більше
не ходив.

Ох!

Колись-то давно, не за нашої пам'яті, — мабуть, ще й батьків, і дідів наших не було на світі, — жив собі убогий чоловік з жінкою, а у них був одним один син, та й той не такий як треба: таке ледащо отой одинчик, що господи! Нічого не робить — і за холодну воду не візьметься, а все тільки на печі сидить та просцем пересипається. Уже йому, може, годів за двадцять, а він усе без штанців на печі сидить — ніколи й не злазить; як подадуть їсти, то й їсть, а не подадуть, то й так обходиться. Батько й мати журяться:

Так йому не до того: сидить та просцем пересипається. Тепер-от, як там п'ять або шість год хлоп'яті, — вже воно й у штанцях, вже воно батькові й поміч; а тоді — то такий виженеться, що аж під стелю, а все без штанів ходить. Журились-журились батько з матір'ю, а далі мати й каже:

ЩО ТИ ТАКИ СТАРИЙ, ДУМАЄШ З НІМ, ЩО ВЖЕ ВІН ДО ЗРОСТУ ДІЙШОВ, А ТАКА НЕДОТЕПА — НІЧОГО РОБИТИ НЕ ВМІЄ? ТИ Б ЙОГО КУДИ ОДАВ, ТО ОДАВ, КУДИ НАЙНЯВ, ТО НАЙНЯВ, МОЖЕ Б, ЙОГО ЧУЖІ ЛЮДИ ЧОМУ ВИВЧИЛИ.

Порадилися, батько і оддав його у кравці вчитись. От він там побув днів зо три та й утік, зліз на піч — знов просцем пересипається. Батько його вибив добре, вилаяв, оддав до шевця шевству вчитись. Так він і звідтіля втік. Батько його знов вибив і оддав ковальству вчитись. Так і там не побув довго — втік. Батько бідкається.

Увійодять у ліс, притомилися трохи;
а так над стежкою стоїть обгорілий
пеньок. Батько й каже:

Притомився я — сяду
одпочину трохи.

От сідає на пеньок та:

Ох! Як же я втомився!

Тільки це сказав, аж з того пенька — де не взявся — вилазить такий маленький
дідок, сам зморщений, а борода зелена аж по коліна.

Що тобі, чоловіче, треба
од мене?

Чоловік здивувався: «Де воно таке
диво взялося?». Та й каже йому:

Хіба я тебе кликав?
Одчепись!

Як же не кликав,
коли кликав!

Хто ж ти такий?

Я лісовий цар Ох.
Чого ти мене кликав?

Та цур тобі
я тебе й не
думав кликати!

Ні, кликав;
ти сказав: «Ох!»

Та то я втомився,
та й сказав.

Куди ж ти йдеш?

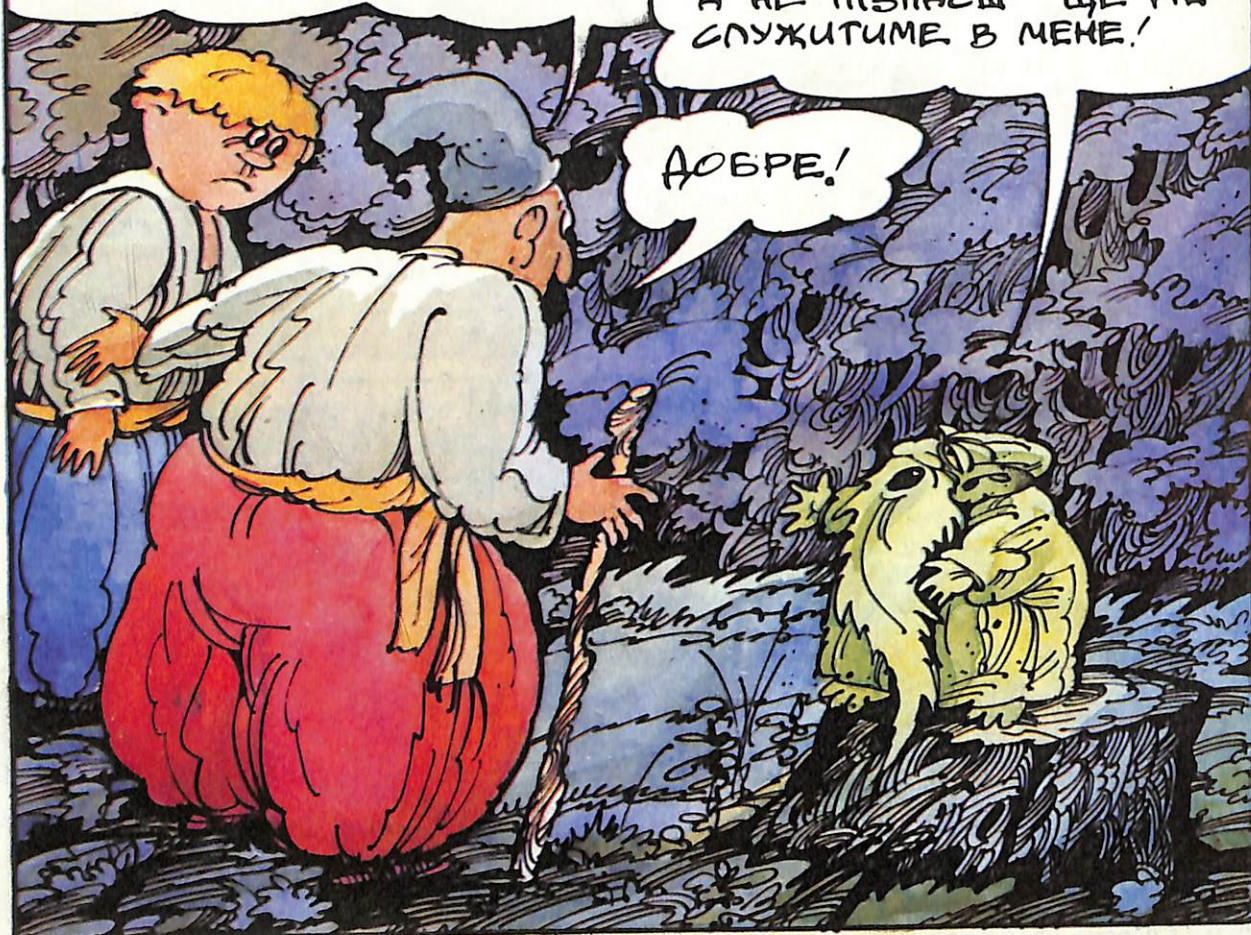
Ох!

СВІТ ЗА ОЧІ! ВЕДУ ОЦЮ
ДИТИНУ НАЙМАТЬ, — МОЖЕ,
ЙОГО ЧУЖІ ЛЮДИ НАВЧАТЬ
РОЗУМУ, БО У СЕБЕ ДОМА
ЩО НАЙМУ, ТО Ї УТЕЧЕ.

НАЙМИ У МЕНЕ; Я ЙОГО
ВИБЧУ. ТІЛЬКИ З ТАКОЮ
УМОВОЮ: ЯК ВИБУДЕ РІК
ТА ПРИЙДЕШ ЗА НИМ, ТО
ЯК ПІЗНАЄШ ЙОГО — ВЕРИ,
А НЕ ПІЗНАЄШ — ЩЕ РІК
СПЛУЖИТИМЕ В МЕНЕ!

ДОБРЕ!

Удалили по руках, запили мого-
рич гарненько, — чоловік і пішов собі
додому, а сина повів Ох до себе.

От як повів його Ох, то повів аж на той світ, під землю,
та й привів до зеленої хатки, очеретом обтиканої. А в
тій хатці усе зелене: і стіни зелені, і лавки зелені, і Охова
жінка зелена, і діти, сказано — все, все. А за наймичок
у Оха мавки — такі зелені, як рута!

Ну, сідай же наймитку,
ТА ПОЇСИ ТРОХИ!

Мавки подають йому страву — і страва
зелена; він попоїв.

Ну, піди ж, наймитку,
ДРОВЕЦЬ УРУБАЙ ТА НАНОСИ.

Наймит пішов. Чи рубав, чи не рубав, ліг на дрівець і заснув. Приходить Ох — аж він спить. Він звелів наносити дрова, поклав на дрова зв'язаного наймита, підпалив дрова. Згорів наймит! Ох тоді взяв попільце, по вітру розвіяв, а одна вуглина і випала з того попелу. Ох тоді її сприснув живлющою водою, — наймит знов став живий, тільки вже моторніший трохи.

Ох знову звелів наймиту дрова рубати; той знову заснув. Ох підпалив дрова, наймита спалив, попільце по вітру розвіяв, вуглину сприснув живлющою водою — з того ледачого парубка став такий моторний та гарний козак, що ні здумати, ні згадати, хіба в казці сказати.

От вибув той парубок рік. Як вийшов рік, батько йде за сином. Прийшов батько в той ліс, до того пенька обгорілого, сів та й каже:

Ох і виліз з того пенька та й каже:

ЗДОРОВ БУВ, ЧОЛОВІЧЕ!

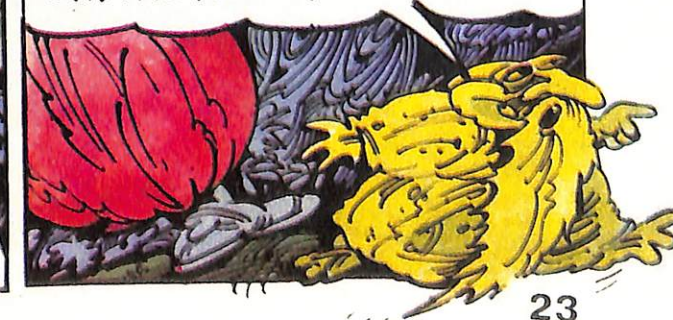
А ЧОГО ТІБІ ТРЕБА?

ПРИЙШОВ ЗА СИНОМ.

НУ ІДИ: ЯК ПІЗНАЄШ —
ВЕРНИ ЙОГО З СОВОЮ, А
НЕ ПІЗНАЄШ — ЩЕ РІК
СПЛУЖИТИМЕ.

Чоловік і пішов за Охом. Приходить до його хати. Ох взяв, виніс мірку проса, висипав — назбігалось такого до біса півнів!

Ну, пізнавай, де твій син?

Чоловік дивився-дивився — всі півні однакові, один у один, — не впізнав.

Ну, іди ж собі, коли не пізнав. Ще рік твій син служитиме в мене.

Чоловік і пішов додому.
От виходить і другий рік: чоловік знову іде до Оха. Прийшов до пенька.

Ох до нього виліз.

Іди, пізнавай!

Увів його в кошару — аж там самі барани, один в один. Чоловік пізнавав-пізнавав — не впізнав.

Іди собі, коли так, додому: твій син ще рік житиме у мене.

Чоловік і пішов, журачись.
Виходить і третій рік; чоловік іде до
Оха. Іде та йде — аж йому назустріч дід
як молоко білий, і одежа на ньому біла.

ЗДОРОВ, ЧОЛОВІЧЕ!

ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я, ДІДУ!

КУДИ ТЕБЕ
ДОЛЯ ПРОВАДИТЬ?

ЇДУ ДО ОХА
ВИРУЧАТЬ СИНА.

ЯК САМЕ?

Е! ПОГАНО, ЧОЛОВІЧЕ,
ДОВГО ВІН ТЕБЕ
ВСАДИТИМЕ.

— Так і так, — каже чоловік.
І розказав тому білому дідові, як він
Охові оддав у найми свого сина і з якою
умовою.

ТА Я ВЖЕ І САМ БАЧУ,
ЩО ПОГАНО, ТА НЕ ЗНАЮ,
ЩО ЙОГО Ї РОБИТЬ
ТЕПЕР У СВІТІ. ЦИ ВИ,
ДІДУСЮ, НЕ ЗНАЄТЕ, ЯК
МЕНІ МОГО СИНА
ВГАДАТЬ?

ЗНАЮ!

СКАЖІТЬ ЖЕ Ї МЕНІ, ДІ-
ДУСЮ — ГОЛУБЧИКУ, БО
ВСЕ-ТАКИ ЯКИЙ ВІН НЕ
БУВ, А МІЙ СИН, СВОЯ КРОВ.

СЛУХАЙ ЖЕ, ЯК ПРИЙДЕШ
ДО ОХА, ВІН ТОБІ
ВИПУСТИТЬ ГОЛУБІВ, ТО
ТИ НЕ БЕРИ НІЯКОГО
ГОЛУБА, ТІЛЬКИ БЕРИ
ТОГО, ЩО НЕ ЇСТИМЕ, А
САМ СОБІ ПІД ГРУШЕЮ
САДИТИМЕ ТА ОБСКУБУ-
ВАТИМЕТЬСЯ: ТО
ТВІЙ СИН.

Подякував чоловік дідові й пішов. Приходить до пенька.
— Ох! — каже.
Ох виліз і повів його у своє царство. Висипав Ох мірку пшениці, накликав голубів.
Назліталось їх сила, і все один в один.

ПІЗНАВАЙ, ДЕ ТВІЙ СИН!
ПІЗНАЄШ — ТВІЙ, А НЕ ПІЗНАЄШ —
МІЙ.

От всі голуби їдять пшеницю, а один сидить під грушею сам собі, надувся та обскубується. Чоловік і каже:

ОХ!

Взяв перекинув того голуба, і став з його такий гарний парубок, що кращого й на світі немає. Батько зрадів дуже, обнімає його, цілує. Раді обидва!
От і пішли. Йдуть дорогою та й розмовляють. Батько розпитує, як там у Оха було; син розказує; то знову батько розказує, як він бідує, а син слухає. А далі батько й каже:

ЩО Ж МИ ТЕПЕР, СИНУ,
РОБИТИМЕМ? Я БІДНИЙ, І ТИ
БІДНИЙ. СЛУЖИВ ТИ ТРИ
РОКИ, ТА НІЧОГО НЕ ЗАРОБИВ.

НЕ ЖУРІТЬСЯ, ТАТУ, ВСЕ
ГАРАЗД БУДЕ. СПЯДІТЬ,
ТУТ ПОЛЮВАТИМУТЬ ЗА ЛИСИ-
ЦЯМИ ПАНИЧІ, ТО Я ПЕРЕКИ-
НУСЬ ХОРТОМ ТА ПІЙМАЮ
ЛИСИЦЮ. ПАНИЧІ МЕНЕ КУПУ-
ВАТИМУТЬ У ВАС; ТО ВИ
МЕНЕ ПРОДАЙТЕ ЗА ТРИСТА
РУБЛІВ — ТІЛЬКИ ПРОДАВАЙТЕ
БЕЗ РЕТЯЗЯ; ОТ У НАС І
ГРОШІ БУДУТЬ, РОЗЖИВЕМОСЬ!

Йдуть та йдуть, аж так: на узліссі собаки ганяють лисицю; так ганяють, так ганяють; лисиця не втече, хорт не дожене. Син зараз перекинувся хортом, догнав ту лисицю, піймав. Паничі вискочили з лісу:

- ДЕРБИЙ ХОРТ! ПРОДАЙ
ЦЬОГО НАМ.
- КУПІТЬ.
- ЩО ТІБІ ЗА НЬОГО?
- ТРИСТА РУБЛІВ, БЕЗ РІТЯЗЯ.
- НАЩО НАМ ТВІЙ РІТЯЗЬ,
- МИ ЦЬОМУ ПОЗОЛОЧЕНИЙ
ЗРОБИМО! НА СТО!
- НІ,
- НУ, БЕРИ ГРОШІ, - ДАВАЙ
ХОРТА.

Одлічили гроші, взяли хорта, давай полювать. Випустили того хорта знову на лисицю. Він як погнав лисицю, то погнав аж у ліс, там перекинувся парубком і знову прийшов до батька.

Йдуть та йдуть, батько й каже:

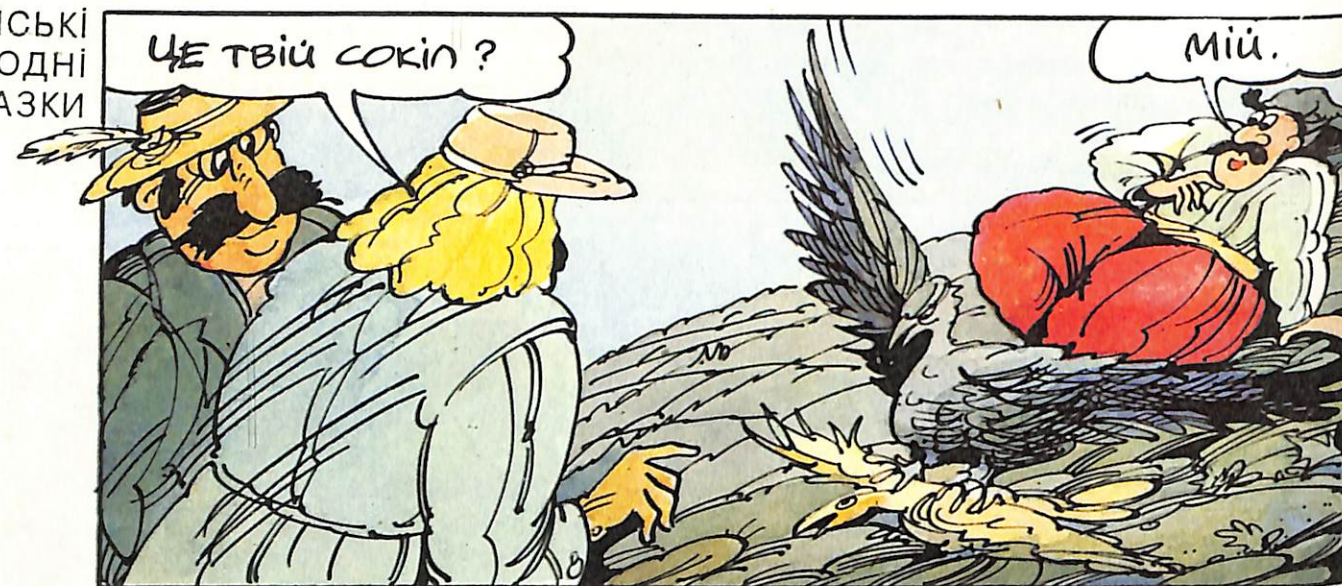
ЩО НАМ, СИНУ, ЦИХ ТРОШЕЦЬ,
ТІЛЬКИ ЩО ХАЗЯЙСТВОМ
ЗАВЕСТИСЬ, ХАТУ ПОЛАГОДАТЬ

НЕ ЖУРІТЬСЯ, ТАТУ,
БУДЕ ЩЕ. ТУТ, ТАТУ,
ПАНИЧІ ІХАТИМУТЬ ПО
ПЕРЕПЕЛИ З СОКОЛОМ.
ТО Я ПЕРЕКИНУСЬ СОКОЛОМ,
А ВОНИ МЕНЕ КУПУВА-
ТИМУТЬ, ТО ВИ МЕНЕ
ПРОДАЙТЕ ЗНОВ ЗА
ТРИСТА РУБЛІВ, БЕЗ
ШАПОЧКИ.

От ідуть полем, - паничі випустили сокола на перепела; так сокіл женеться, а перепел тікає: сокіл не дожене, перепел не втече. Син перекинувся соколом - так зразу і насів того перепела. Паничі побачили:

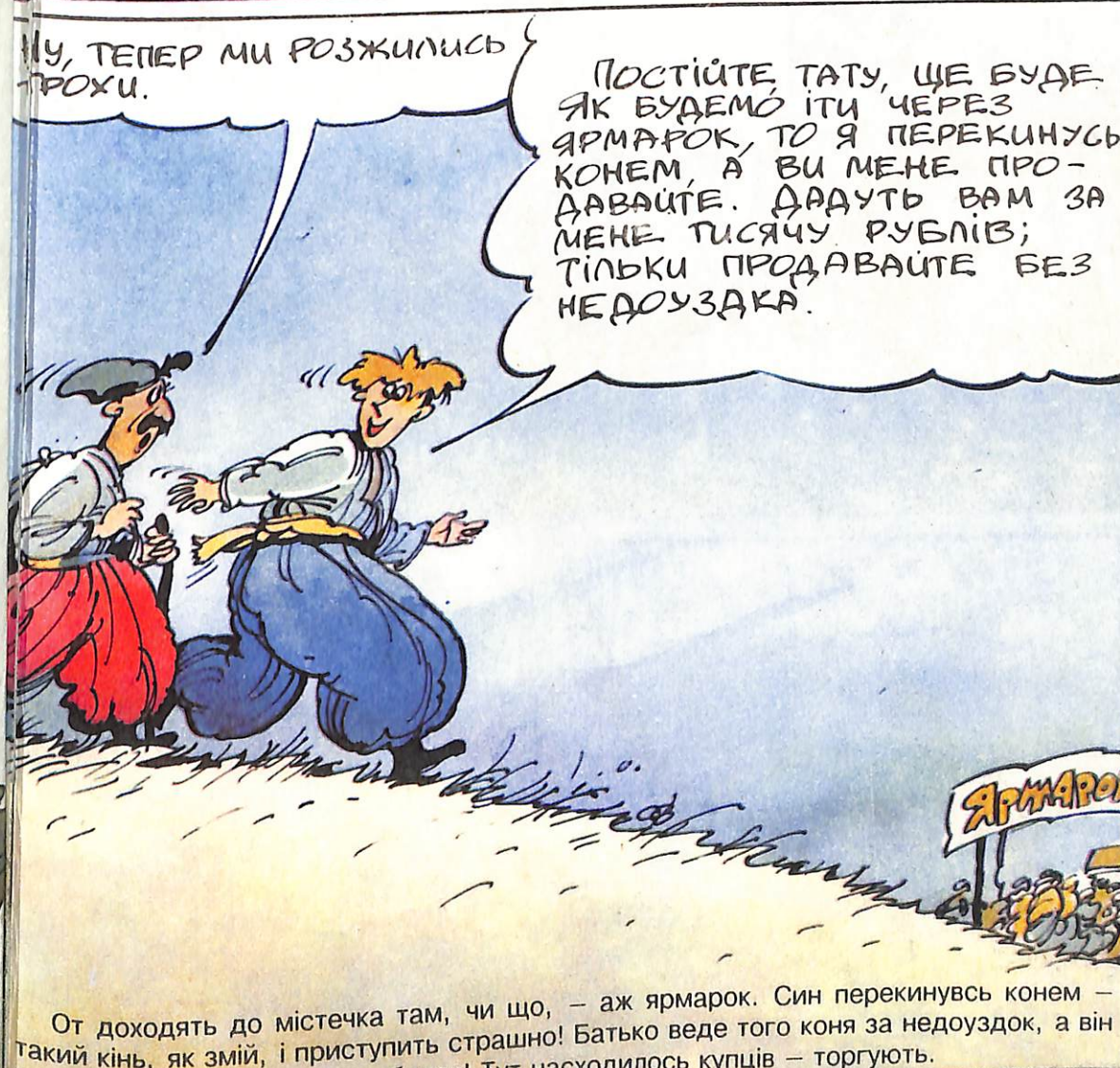

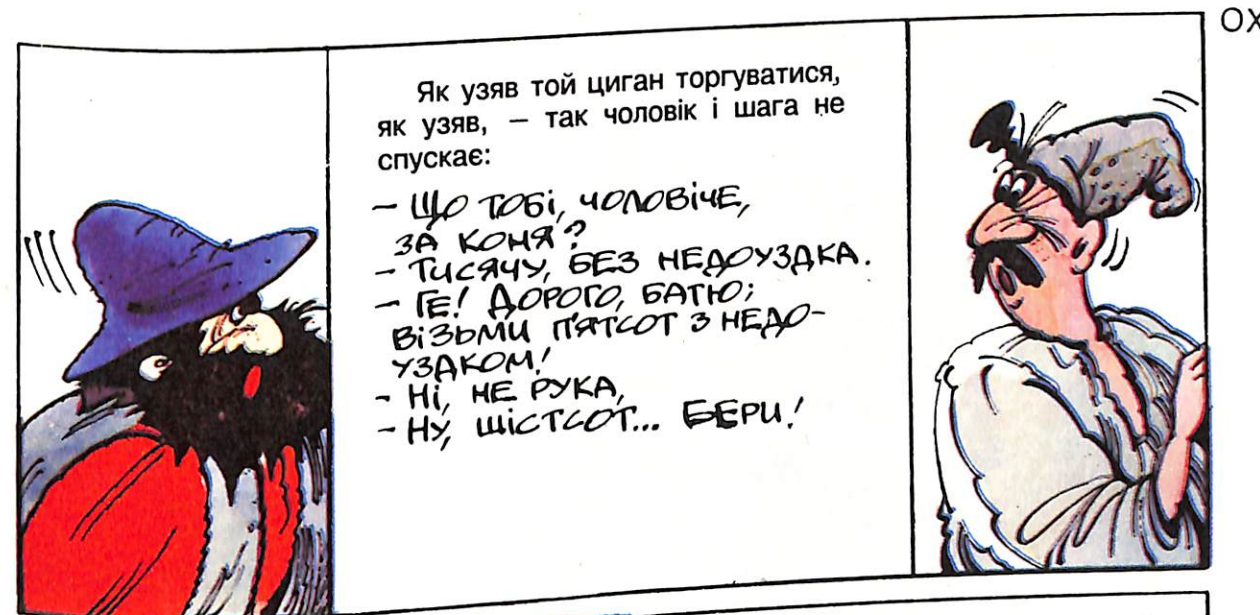
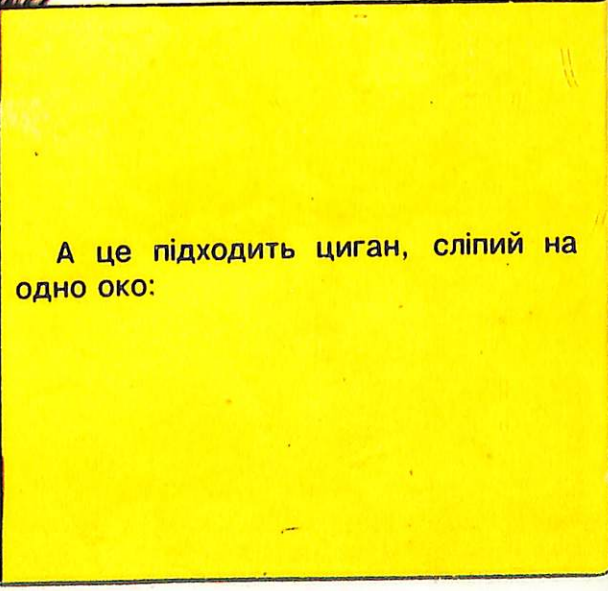
Поторгувались, продав за триста рублів. От паничі пустили того сокола за перепелицею, а він як полетів та й полетів у ліс, там перекинувся парубком і знову прийшов до батька.

ОХ!

АУ, ТЕПЕР МИ РОЗЖИЛИСЬ ТРОХИ.

От доходять до містечка там, чи що, — аж ярмарок. Син перекинувся конем — такий кінь, як змії, і приступить страшно! Батько веде того коня за недоуздок, а він гарцює, копитами землю вибиває! Тут насходилося купців — торгують.

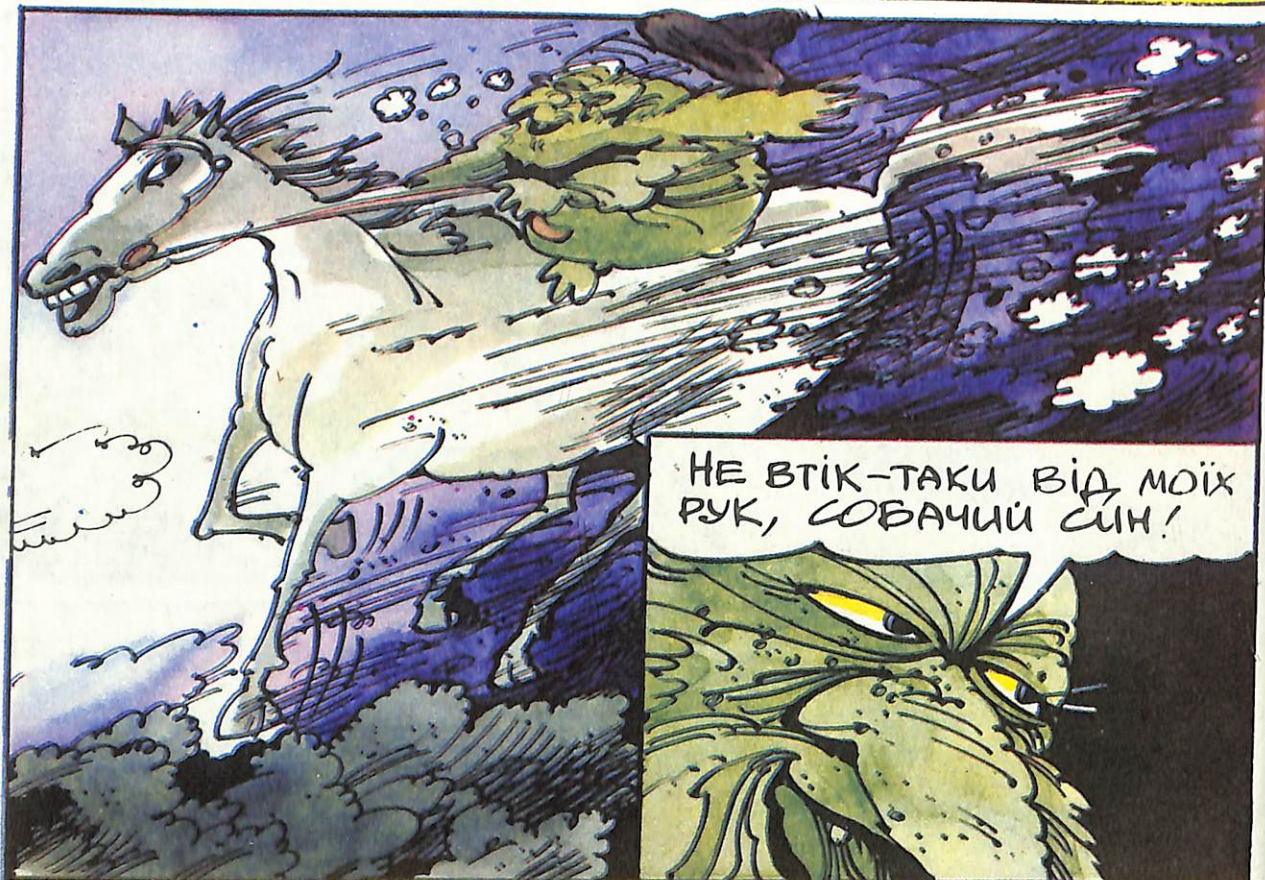
Ну, батю, я тобі ще
п'ять рублів наки-
ну, — тільки з недо-
уздом.

Чоловік подумав: недоуздом яких там
три гривні вартий, а циган дає п'ять
рублів! Взяв і оддав. Запили мого-
рич. Пішов чоловік, взявши гроші, додому, а
циган на коня та й поїхав.

А то не циган — то Ох перекинувся
циганом.

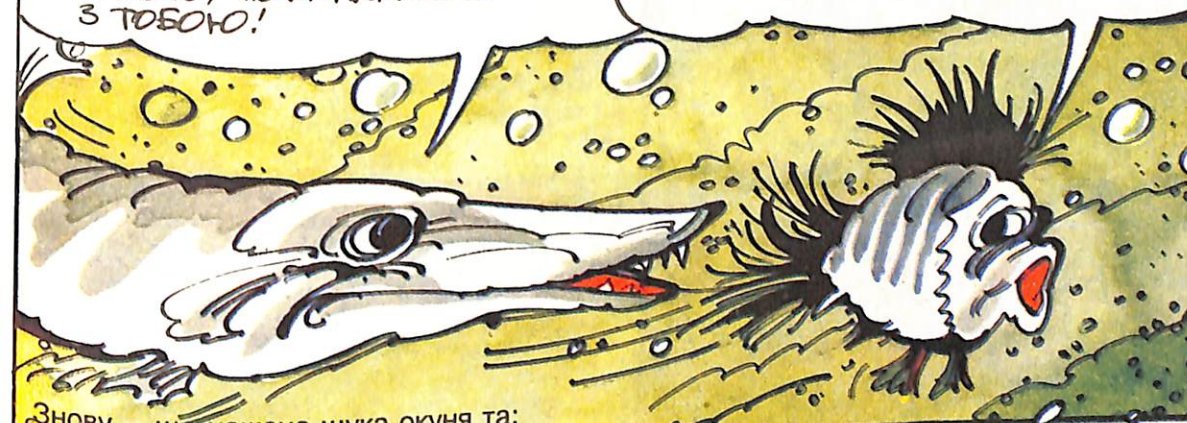
Той кінь несе та й несе Оха — вище
дерева, нижче хмари. От спустились у
ліс, приїхали до Оха; він того коня по-
ставив на стайні, а сам пішов у хату.

НЕ ВТІК-ТАКИ ВІД МОЇХ
РУК, СОБАЧИЙ СИН!

От у обідню годину бере Ох того коня за повід, веде до водопою, до річки. Тільки
що привів до річки, а той кінь нахилився пити, та й перекинувся окунем, та й поплив.
Ох, не довго думавши, перекинувся і собі шукою та давай гаятися за тим окунем.
Так оце що нажене, то окунь одстовбурчить пірця та хвостом повернеться, а шука й
не візьме. От вона дожене та:

ОКУНЕЦЬ, ОКУНЕЦЬ,
ПОВЕРНИСЬ ДО МЕНЕ ГО-
ЛОВОЮ, ПОВАЛАКАЄМО
З ТОВОЮ!

Знову — що нажене шука окуня та:

КОЛИ ТИ, КУМОНЬКО-
ГОЛУБОНЬКО, ХОЧЕШ БАЛА-
КАТИ, ТО Я Й ТАК ЧУЮ!

ОКУНЕЦЬ, ОКУНЕЦЬ,
ПОВЕРНИСЬ ДО МЕНЕ ГО-
ЛОВОЮ, ПОВАЛАКАЄМО
З ТОВОЮ!

А окунець одстовбурчить пірця та й
каже:

КОЛИ ТИ КУМОНЬКО-
ГОЛУБОНЬКО, ХОЧЕШ, — ТО
Я Й ТАК ЧУЮ!

Довго ганялась шука за окунем — та
ні, не дожене!
А це підпливає той окунь до берега —
аж там царівна шмаття пере. Окунь пе-
рекинувся гранатовим перснем у золотій
оправі, царівна побачила та й підняла той
перстень з води. Приносить додому, хва-
литься:

ЯКИЙ Я, ТАТОЧКУ, ГАРНИЙ
ПЕРСТЕнь ЗНАЙШЛА!

Батько любиться, а царівна не знає,
на який його й палець надіти: такий гар-
ний!

Коли це через якийсь там час доповіли
царю, що прийшов якийсь купець. (А то
Ох купцем перекинувся). Цар вийшов:

ЩО ТОБІ ТРЕБА, СТАРИЧОК?

ТАК І ТАК: ІКАВ Я КОРАБЛЕМ
ПО МОРЮ. ВІЗ У СВОЮ ЗЕМЛЮ
СВОМУ ЦАРЕВІ ПЕРСТЕнь
ГРАНАТОВИЙ ТА Й УПУСТИВ
ТОЙ ПЕРСТЕнь У ВОДУ...
ЧИ НІХТО З ВАШИХ НЕ
ЗНАЙШОВ?

ТАК, МОЯ ДОЧКА ЗНАЙШЛА.

Покликали її. Ох як узяв її просить, щоб оддала, бо йому, каже, і на світі не жить,
як не привезе того персня! Так вона не оддає, та й годі! Тут уже цар уступився:

ОАААЙ, ДОЧКО, А ТО ЧЕРЕЗ
НАС БУДЕ НЕЩАСТЯ
ЧОЛОВІКОВІ, ОАААЙ!

А Ох так просить:

ЩО ХОЧЕ, ТЕ Й БЕРІТЬ
У МЕНЕ, ТІЛЬКИ ОДААЙТЕ
МЕНІ ПЕРСТЕнь!

Ну, КОЛИ ТАК, ТО ЩОБ
НІ ТОБІ, НІ МЕНІ!

Кинула той перстень на землю. Той пер-
стень і розсипався пшоном — так і порозко-
чувалось по всій хаті. А Ох, не довго думавши,
перекинувся півнем та давай клювати те пшо-
но. Клював-клював, все поклював. А одна
пшонина закотилася під ноги царівні, — він
тієї пшонини і не з'їв. Як поклював — та в вікно
й вилетів, та й полетів собі...

А з тієї пшонини та перекинувся парубок — і такий гарний, що царівна як побачила, так і закохалася одразу, та так же то щиро просить царя й царицю, щоб її оддали за його.

Ні за ким я щаслива
не буду, а за ним моє
щастя!

Цар довго морщився: «Як то за простого парубка оддати свою дочку?!» А далі порадилися, та взяли їх поблагословили, та й одружили, та таке весілля справляли, що увесь мир скликали! І я там був, мед-вино пив; хоч в роті не було, а по бороді текло — тим вона в мене й побіліла!

СОЛОМ'ЯНИЙ БИЧОК

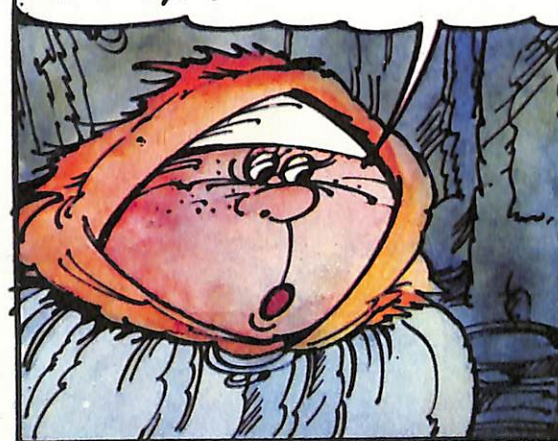
Жив собі дід та баба. Дід служив на майдані майданщиком, а баба сиділа дома, мички пряла. І такі вони бідні — нічого не мають! Що зароблять — то проїдять, та й нема. От баба і напалась на діда:

ЗРОБИ ТА Й ЗРОБИ МЕНІ,
ДІДУ, СОЛОМ'ЯНОГО БИЧКА
І ОСМОЛИ ЙОГО СМОЛОЮ.

ЩО ТИ, ДУРНА, ГОВОРИШ,
НАВІЩО ТІБІ ТОЙ БИЧОК
ЗАВСЯ?

ЗРОБИ. Я ВЖЕ ЗНАЮ
НАВІЩО.

Дід — нічого робить — взяв зробив со-
лом'яного бичка і осмолів його смолою.
Переночували. От на ранок баба набра-
ла мичок і погнала солом'яного бичка пас-
ти; сама сіла під могилою, пряде кужіль і
приказує:

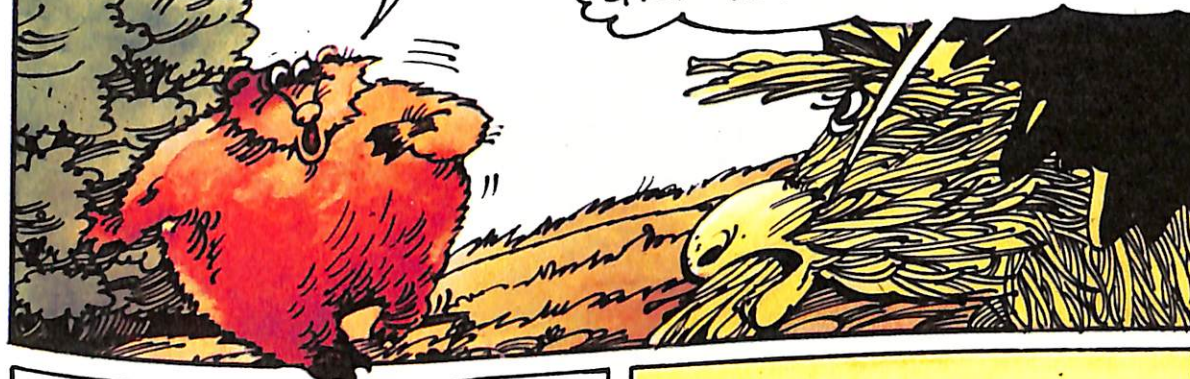
ПАСИСЬ, ПАСИСЬ, БИЧКУ,
НА ТРАВИЦІ, ПОКИ Я МИЧ-
КИ ПОПРЯДУ! ПАСИСЬ,
ПАСИСЬ, БИЧКУ, НА ТРАВИ-
ЦІ, ПОКИ Я МИЧКИ ПОПРЯДУ!

Поти пряла, поки й задрімала. Коли це з темного лісу, з великого бору біжить
ведмідь. Наскочив на бичка:

ХТО ТИ ТАКИЙ? СКАЖИ МЕНІ!

Я БИЧОК — ТРЕТЯЧОК, З СО-
ЛОМИ ЗРОБЛЕНИЙ, СМОЛОЮ
ЗАСМОЛЕНИЙ.

КОЛИ ТИ СОЛОМ'ЯНИЙ,
СМОЛОЮ ЗАСМОЛЕНИЙ,
ТО ДАЙ МЕНІ СМОЛИ
ОБІДРАНИЙ БІК ЗАЛАТАТИ.

Бичок нічого, мовчить. Ведмідь тоді
його зараз за бік, давай смолу оддира-
ти. Оддирав-оддирав, та й зав'яз зуба-
ми, та ніяк і не вирве. Сіпав, сіпав — ні!
Затяг того бичка бозна-куди. От баба
прокидається, аж бичка і нема.

ОК, МЕНІ ЛИХО ВЕЛИКЕ!
ДЕ ЦЕ МІЙ БИЧОК ДІВСЯ?
МАБУТЬ, ВІН УЖЕ ДОДОМУ
ПІШОВ.

Та мерщій днище та гребінь на
плечі та додому. Коли дивиться —
ведмідь у бору бичка тягає. Вона до
діда:

ДІДУ, ДІДУ, БИЧОК НАШ
ВЕАМЕДЯ ПРИВІВ, — ІАМ
ЙОГО ВБИЙ!

Дід вискочив, оддер ведмедя, взяв
і закинув його у погріб.

От на другий день, ще ні світ ні зоря, баба уже набрала кужелю і погнала на толоку бичка пасти. Сама сіла під могилою, пряде кужіль і приказує:

ПАСИСЬ, ПАСИСЬ, БИЧКУ, НА
ТРАВИЦІ, ПОКИ Я МИЧКИ ПОПРА-
ДУ! ПАСИСЬ, ПАСИСЬ, БИЧКУ,
НА ТРАВИЦІ, ПОКИ Я МИЧКИ
ПОПРАДУ!

Поти прядла, поки й задрімала. Коли
це з темного лісу, з великого бору
вибігає сірий вовк та до бичка:

ХТО ТИ ТАКИЙ, СКАЖИ МЕНІ!

Я — БИЧОК-ТРЕТЯЧОК,
З СОЛОМИ ЗРОБЛЕНИЙ,
СМОЛОЮ ЗАСМОЛЕНИЙ!

Коли ти СМОЛОЮ ЗАСМО-
ЛЕНИЙ, ТО ДАЙ МЕНІ СМОЛИ
ЗАСМОЛИТИ БІК, А ТО СО-
БАКИ ОБІДРАЛИ.

БЕРИ!

Вовк зразу до боку, хотів смолу оддерти.
Драв-драв та зубами й застряв, що ніяк уже і не
оддере. Що хоче назад — то ніяк... Він так
вовтузиться з тим бичком!

Прокидається баба — аж бичка уже й не
видно. Вона подумала: «Мабуть, мій бичок
додому побрів». Та й пішла. Коли дивиться —
вовк бичка тягає. Вона побігла, дідові сказа-
ла. Дід і вовчика у погріб укинув.
Погнала баба і на третій день бичка пасти.
Сіла під могилою та й заснула. Біжить лисичка:

ХТО ТИ ТАКИЙ?

Я — БИЧОК-ТРЕТЯЧОК, З
СОЛОМИ ЗРОБЛЕНИЙ, СМОЛОЮ
ЗАСМОЛЕНИЙ.

Ув'язла і лисиця зубами, ніяк не вирветься. Баба дідові сказала. Дід укинув у погріб і лисичку. А далі й зайчика-побігачика піймали.

Ой не ріж мене, дідусю,
я тобі за це цілу отару
овечок прижену.

І вовка випустив. Сидить та ще ножа
гострить. Лисичка виткнула мордочку, пи-
тає:

Скажи мені, будь
ласкав, дідусю, навіщо
ти ножа гостриш?

У лисички гарна шкур-
ка на опушку й на
комірець, хочу зняти.

Ой не знімай з мене,
дідусю, шкури, я тобі
і тусей, і курей принесу!

Ну, гляди!

Гляди!

І лисичку пустив. Остався один зайчик. Дід
і на того ножа гострить. Зайчик його питає, а
він і каже:

У зайчика шкура
мякенька, тепленька,
будуть мені на зиму
рукавички і капелюхи.

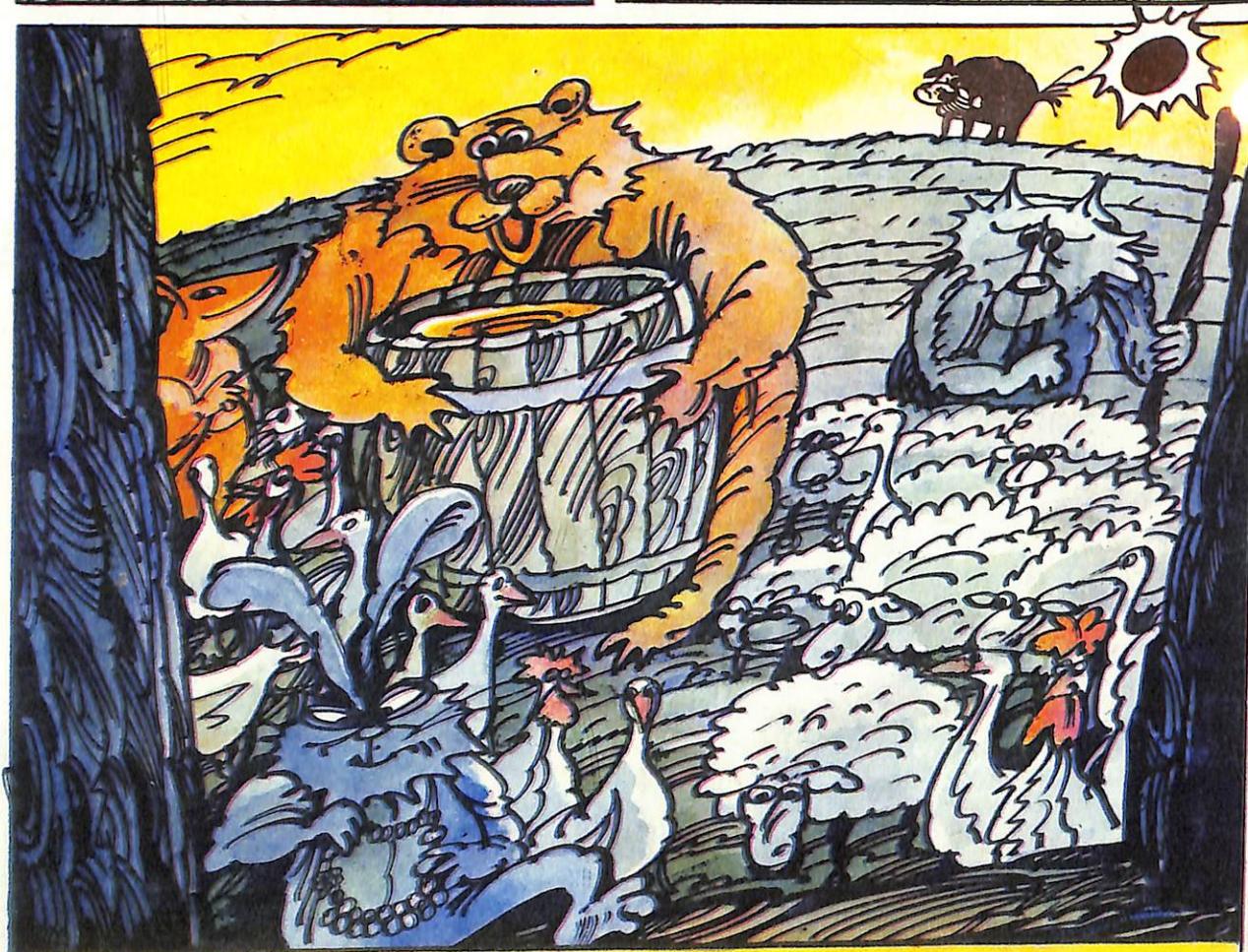
Ой не ріж мене,
дідусю, я тобі стовжок,
серьог, наміста дубо-
го нанесу, тільки
пусти на волю!

Пустив і того.
От переночували ту ніч, коли на ранок, ще ні світ ні зоря, аж дер-дер! Щось до
діда в двері. Баба прокинулась:

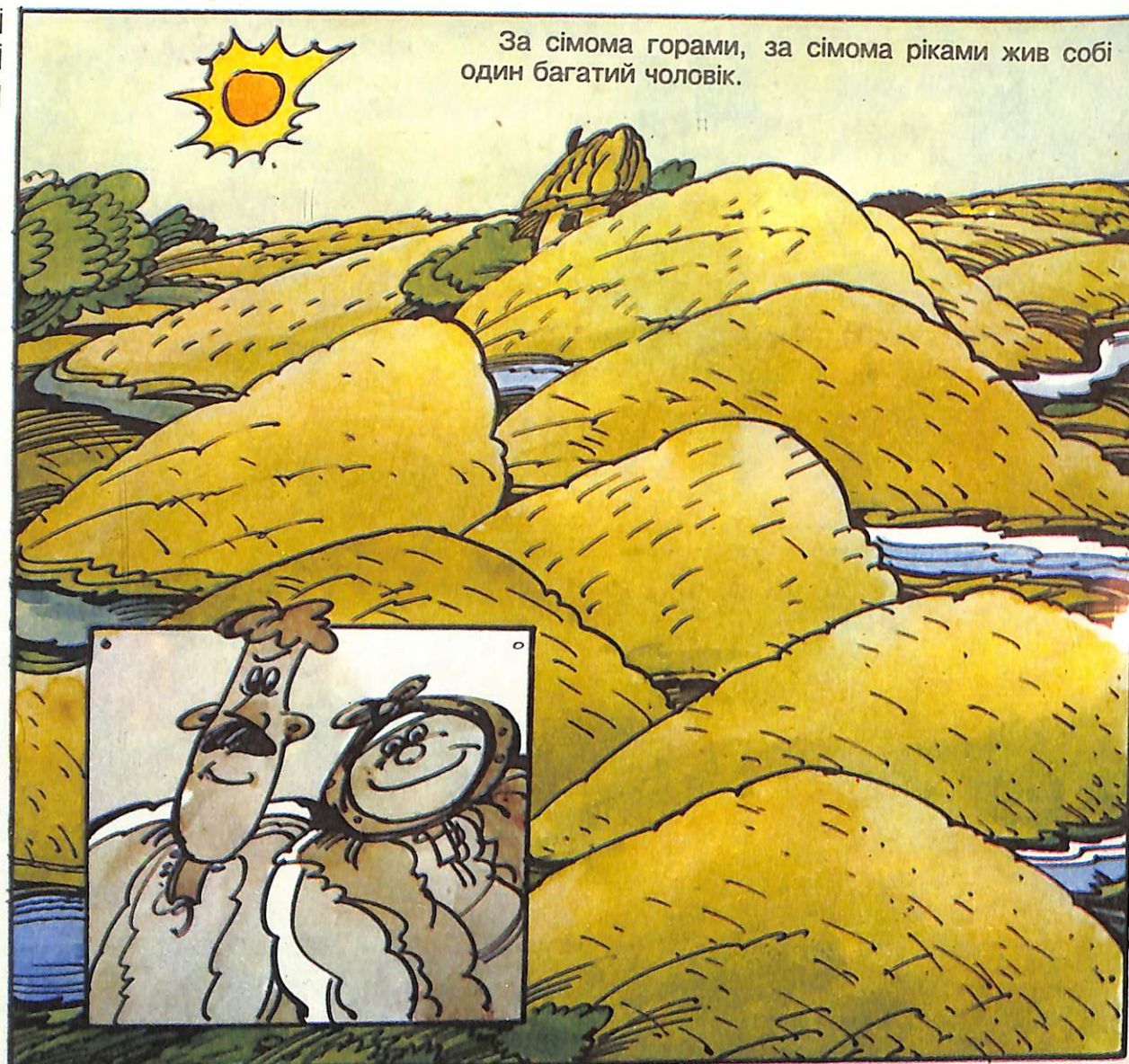
Дід вийшов, коли то ведмідь цілий вулик меду припер. Дід узяв мед, та тільки що ліг, аж у двері знову — дер-дер! Коли вийшов — аж повен двір овець вовк понагонив. От незабаром лисичка принесла гусей, курей — усякої птиці. Зайчик понаносив стьожок, серьог, намиста доброго...

І дід рад, і баба рада. Взяли попродали овечки та накупили волів, та став дід ходити тими волами у дорогу, та так розбагатіли, що не треба лучче. А бичок, як не стало вже треба, поти стояв на сонці, поки й розтав.

НА
СВІТІ Є
І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ...

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

Так чоловік бідував з дурною жінкою, що вже йому й надокучило.

А коли вже не знав, що чинити, далі терпіти не міг, зібрався в світ. Думає собі: «Піду, куди очі мене поведуть. Може, без мене жінка і нарозумиться!» І пішов.

Іде і дивиться: стоїть на межі високий дуб, а коло дуба два чоловіки сперечаються. Не можуть ніяк поділитися, кому з них має належати дерево.

Далі зрубали дуба, поклали на воза, запрягли до ярма волів так, щоб рушати в два протилежні боки.

ЩО ВИ, ЛЮДИ ЧЕСНІ, РОБИТЕ?

ХОЧЕМО РОЗІРВАТИ ДУБА НА ДВІ ЧАСТИНИ. СКІЛЬКИ СОБІ УРВЕМО, СТІЛЬКИ БУДЕ НАШОГО, БО ІНАКШЕ ПОДІЛИТИСЯ НЕ МОЖЕМО.

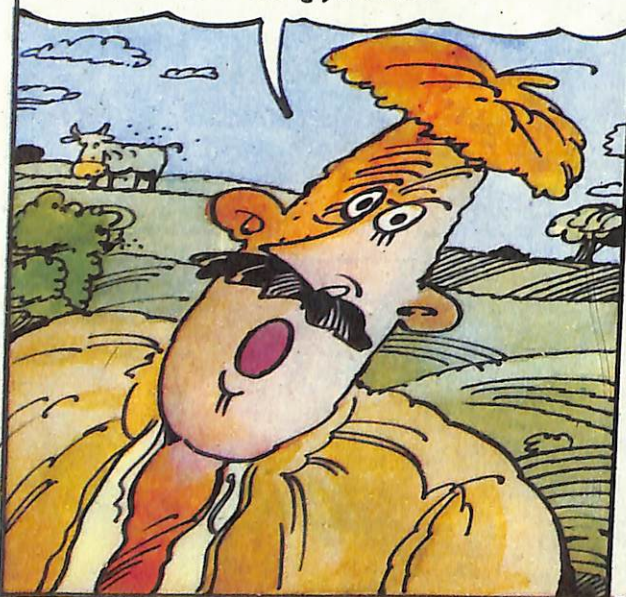

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

Женуть чоловіки волів. Б'ють худобу, мучать. Та воли однаково міцні, воза с місця рушити не можуть. Приступив чоловік ближче й каже:

ЛЮДЯКОВЕ ЧЕСНІ!
НЕ МОРАЙТЕ ДАРЕМНО
ХУДОБУ! ТАКОЇ ЗВІРИНИ
НА СВІТІ НЕМА, ЩОБ
РОЗІРВАЛА ТОВСТЕ ДЕ-
РЕВО! ВАМ ТРЕБА НЕ
ТАК ДОМОВИТИСЯ.
КОЛИ САМІ НЕ ЗНАЄТЕ,
Я ВАС ПОДІЛЮ.

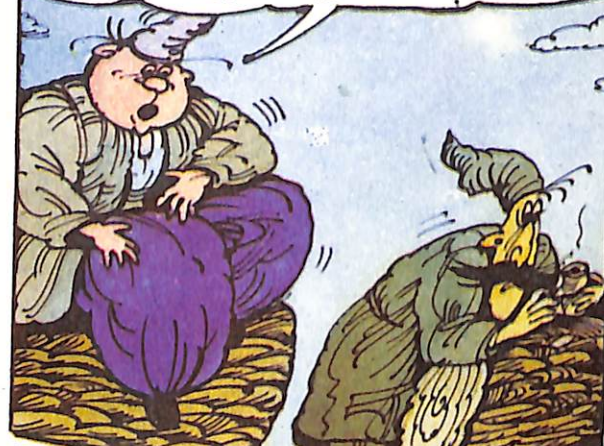
ОЙ ЧОЛОВІЧЕ ДОБРИЙ
ПОДІЛИТЬ НАС, МИ ВАМ
ДОБРЕ ЗАПЛАТИМО.

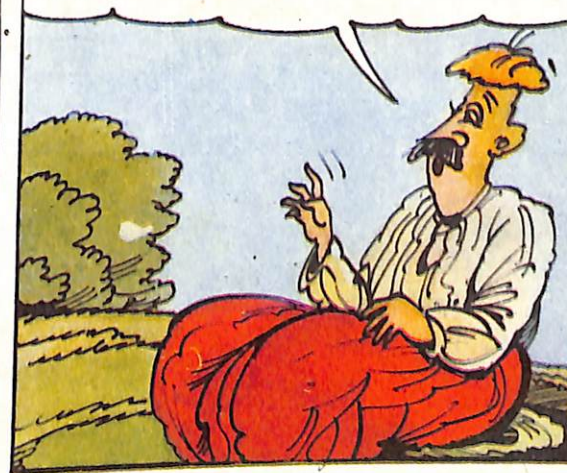
Чоловік згодився. Він поміряв довжину і товщину дуба, розрубав на дві частини. Але той, якому дістався товстіший і короткий кругляк, був незадоволений. Чоловік розповів, чому одна частина дерева коротша, друга довша, тоді ті, що не могли самі поділитися, все зрозуміли і вже дякували за добру дільбу.

ВИ НАС ТАК ДОБРЕ ПО-
ДІЛИЛИ. ЩО ВАМ ДАТИ ЗА
ВАШУ РОБОТУ?

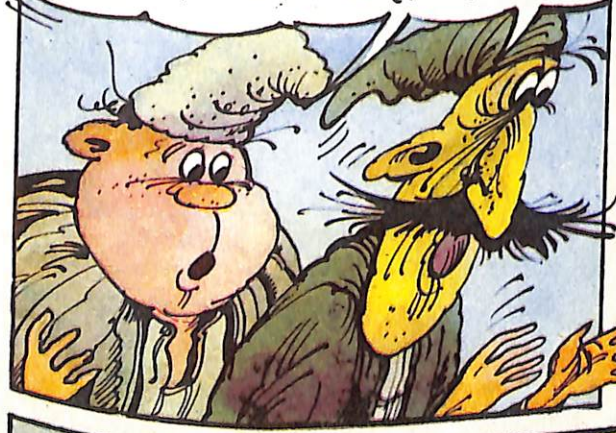

ДАЙТЕ МЕНІ ТРИ СОТНІ!
Я ВАС ЩЕ ЧОГОСЬ НАВЧУ!

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

НАЙ БУДЕ! ЗАЛИШАЙТЕСЬ
У НАС, МИ МАЄМО ВСЬОГО
ДОСИТЬ, ВАМ БУДЬ ДОБРЕ.

Чоловік залишився. Пробув один рік,
збирається в дорогу далі.

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

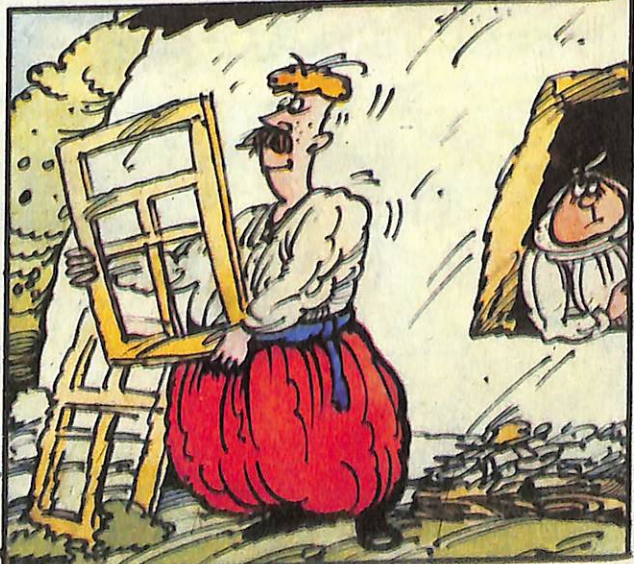
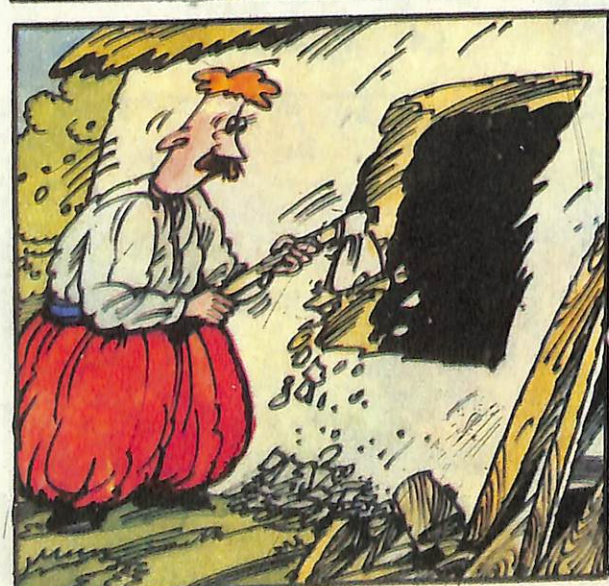

НАБИРАЄМО НА ДВОРІ, НОСИМО
ДО ТЕМНОЇ КІМНАТИ, ТА
ОДНАКОВО В ХАТІ ТЕМНО.

ДОБРЕ! Я ВАМ ДОПОМОЖУ!
ЗАРАЗ БУДЕ СВІТЛО В ХАТІ.

Ой, вчинить світло, ми ва-
добре заплатимо! У нас
гроші є! Ще і їсти, пити дамо
вам.

Чоловік був добрий майстер. Він прорубав у хаті вікна, і відразу стало видно. Жінки
такі раді, що аж цілують майстра, дивуються:

Ой чоловіче добрий!
Як ви це вчинили?

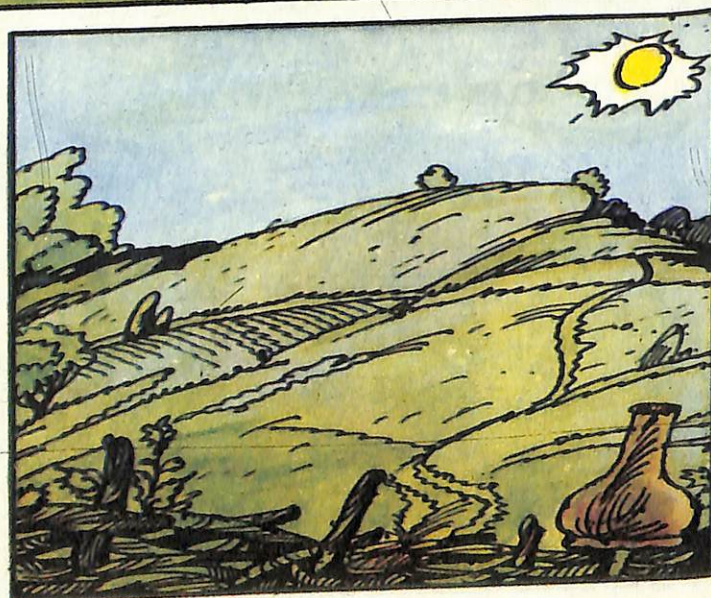
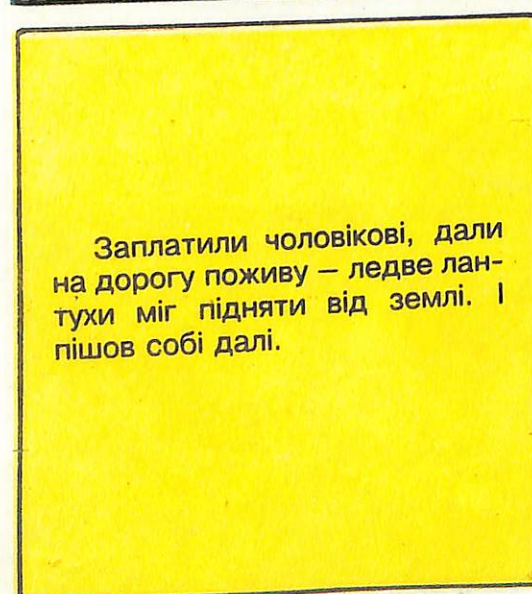
А вчинив дуже просто!
Впустив світло до хати.

Заплатили чоловікові за роботу три
сотні, дали йому їсти й пити, просили,
щоб залишився на цілий рік.
Минув рік, не пускають чоловіка
далі йти:

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

Чоловік тільки головою покрутив:

Ой, які ви немудрі! Не сердіться, що вам скажу! Корову нагору ви не витягнете, бо корова — не людина, щоб по драбині лізти.

Жінки подумали, подумали, а далі кажуть:

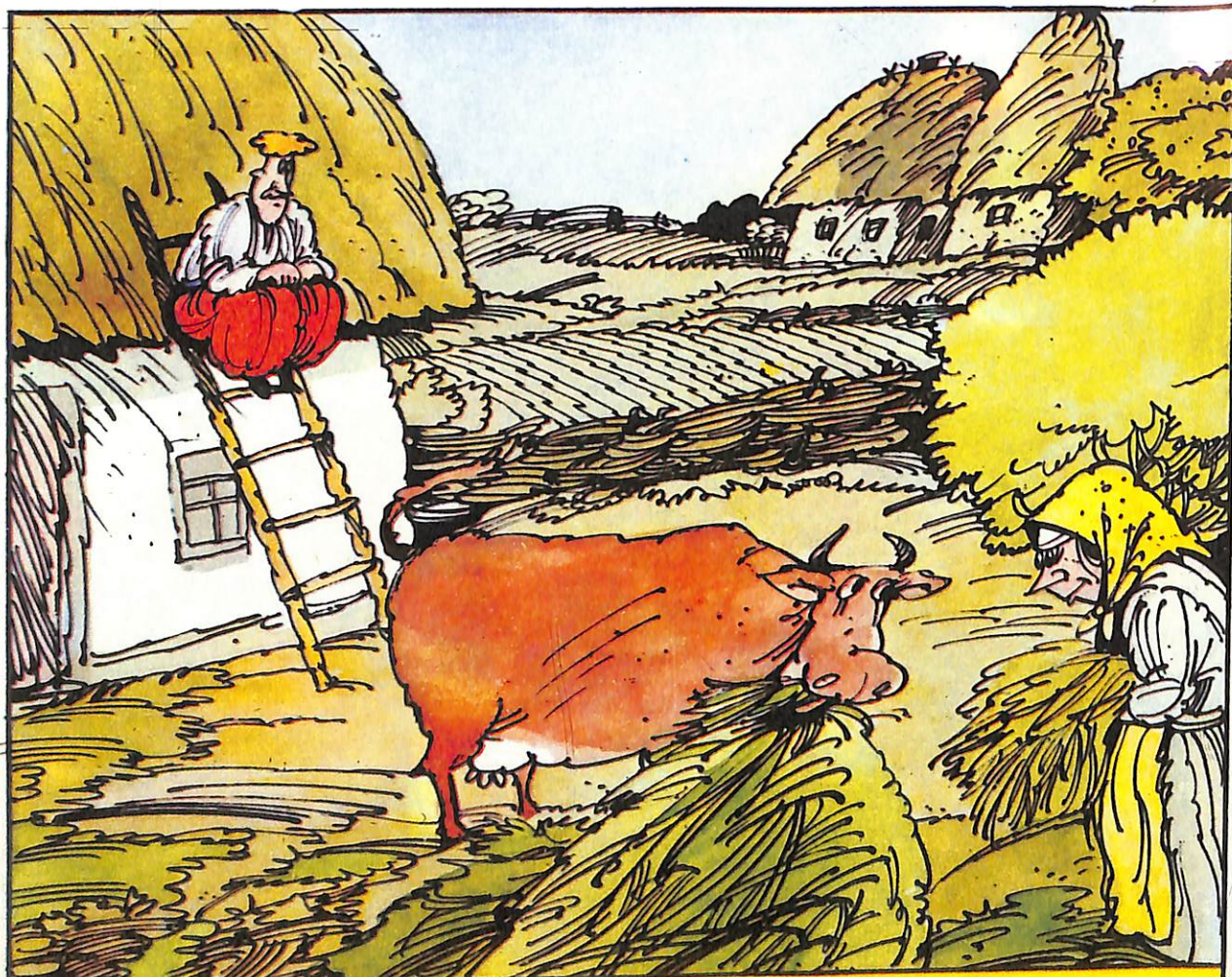

— ПРАВДУ МАЄТЕ, ЧОЛОВІЧЕ! ТАЩО НАМ ЧИНИТИ З ТРАВОЮ ЗЕЛЕНОЮ?
— Я ВАМ ДОПОМОЖУ ТРАВИЦЮ ЗНЯТИ!
— ЯК?
— А ТАК: ВСЯ ТРАВА ВПАДЕ ЗАДХУ НА ЗЕМЛЮ.
— Ой, який ви розумний! Ми такого ніколи не знали.

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

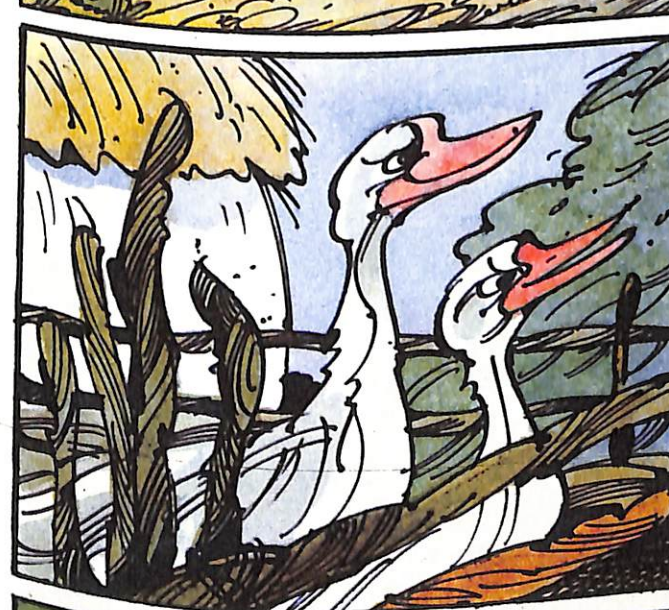
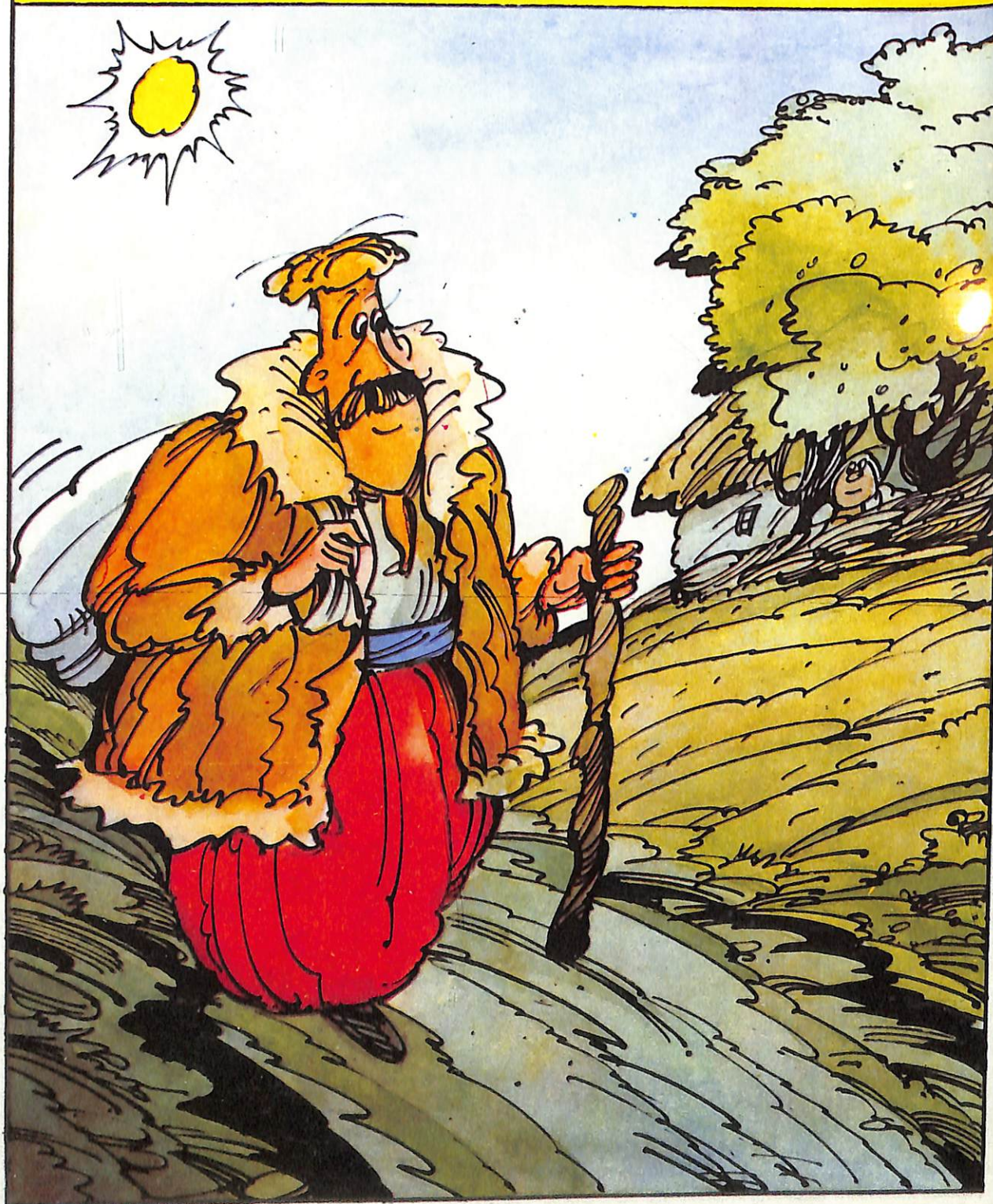

Заплатили чоловікові за роботу, дали їсти й пити. Хоче він іти від жінок собі далі,
а вони просять його:

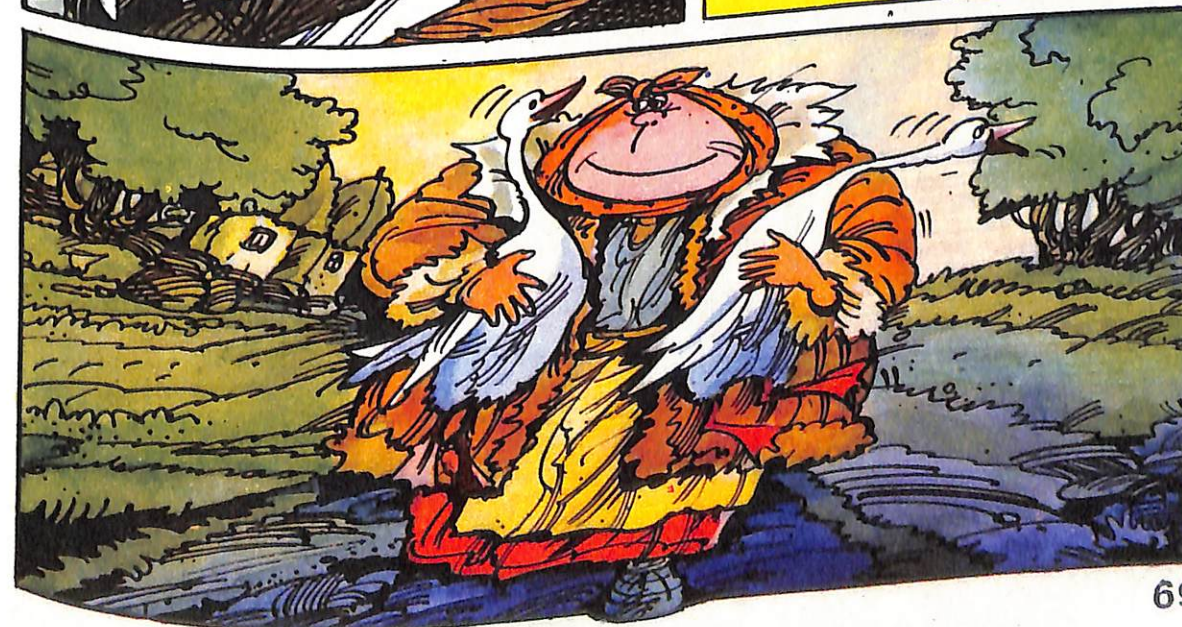

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

Так чоловік поклав до кишені багато сотень і повернувся додому. А жінка за той час, коли вдома не було чоловіка, дечого навчилася, знала вже газдувати. Сусідка дала їй два гусячі яйця, а вона насадила гуску, вилізло двоє гусят. Коли чоловік прийшов додому, жінка йому каже:

Дочекалися чоловік і жінка днини. Рано жінка встала, взяла на плечі кожуха, гуски під руки і понесла їх продавати.

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

Ой так! Дивись, які гарні гуски!..

Що просите, тітко, за гуску?

Я не знаю!..

Та скільки просите?

Не знаю...

Бачать купці, що жінка несповна розуму, і вже не підходять до неї. Та один вояк прислухався й каже:

Тітко, я знаю, скільки коштує гуска. Тільки зараз не маю грошей. Дайте мені гуску і свого кожуха, щоб ви могли мене впізнати по ньому, коли прийду знову на торгівницю.

Добре, добре!.. Тут маєте кожуха!..

Прийшла весела жінка додому. Питає її чоловік:

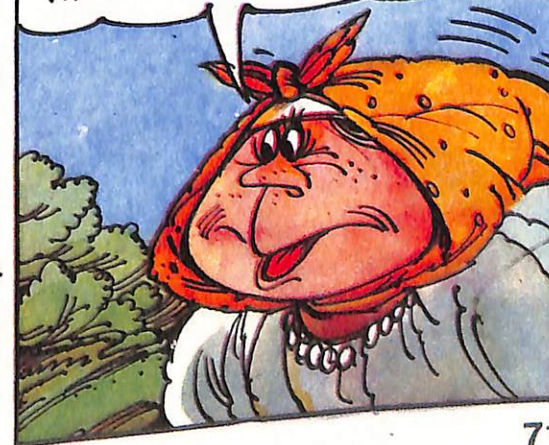
Та чи ти продала гуску?

Продала! Ще як добре продала!

Та скільки тобі заплатили?

Я дала гуску воякові. Він через тиждень принесе гроші.

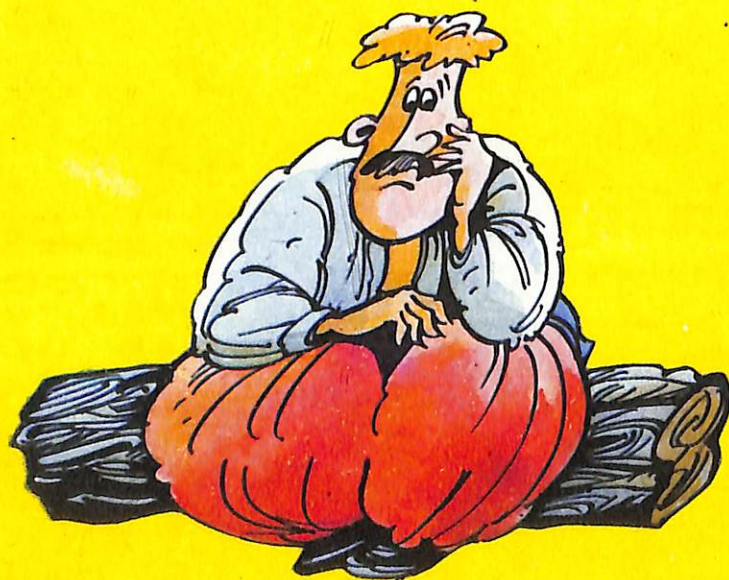

НА СВІТІ
Є І ДУРНІШІ
ЗА МОЮ
ЖІНКУ

Чоловік очі витріщив на жінку. Бо в кишені кожуха були ті гроші, котрі він заробив.
— А бодай ти пропала! — плюнув.
Минув тиждень. Жінка прийшла на торговицю, дивиться за вояком, шукає свого кожуха. Та вояка ніде не видно.
— Та чи ти знайшла вояка?
— Ой, глядала його всюди, та ніде не знайшла. Та він прийде за тиждень.

Плюнув чоловік, подумав собі ще раз: «Важко з такою жінкою жити. Але на світі є і дурніші за мою жінку!» — потішався чоловік.
Та й казка уся! Оця минулася, нову би повідати...

ПРО БІДНОГО ЧОЛОВІКА І БОРОНЯЧОГО ЦАРЯ

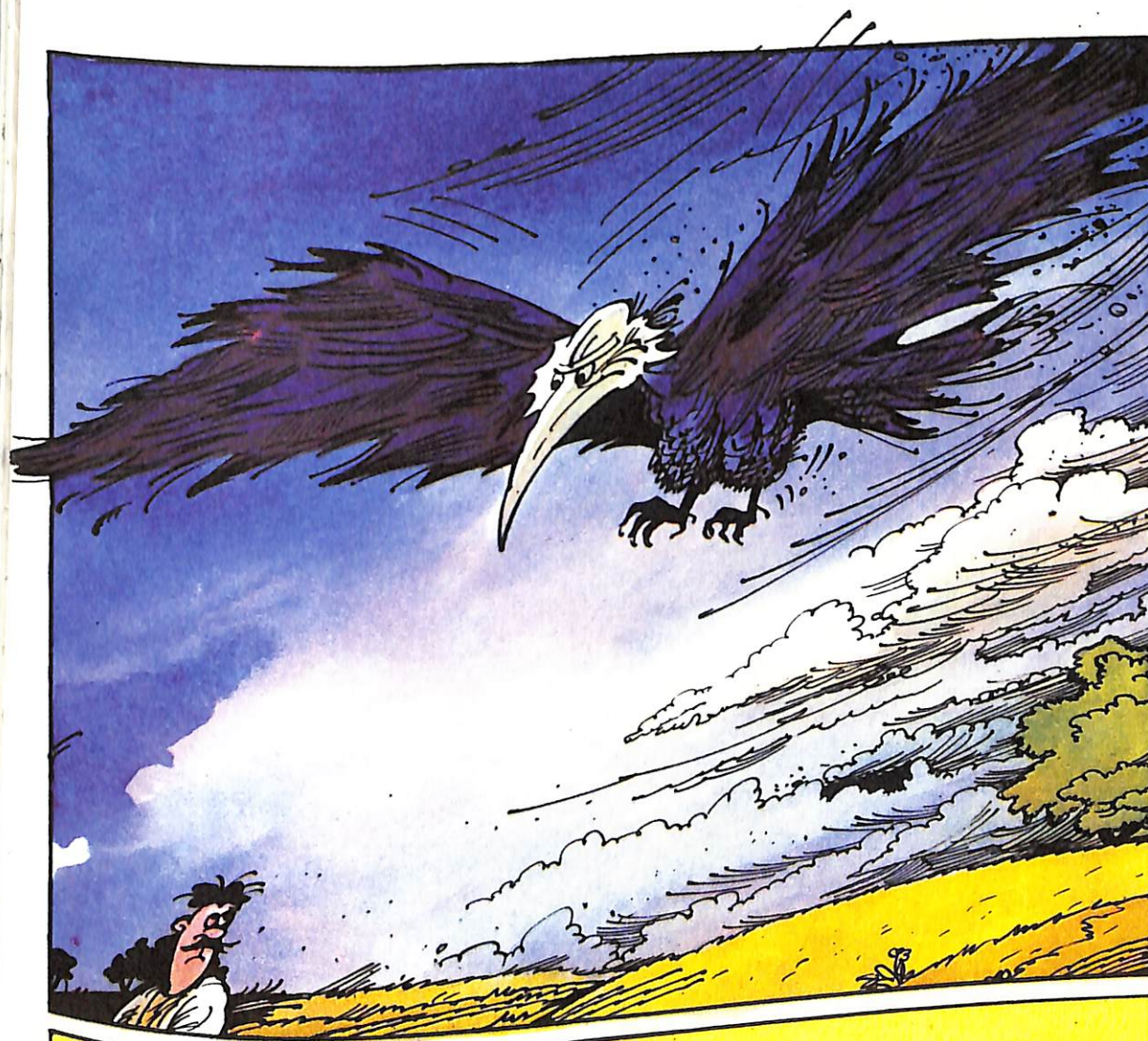

Де не жив, а жив на світі бідний чоловік. Не мав він ніякого майна, крім маленької хатини, нивки і двох чорненьких кудлатих воликів. Забув я сказати, ще й мав він ще жінку та цілу громаду дітей. І сам не знав, скільки їх в його тісній хатині пищить, верещить, просить їсти.

Пішов якимось бідний чоловік на свою нивку й взяв з собою найменшого сина. Сів хлопець під кущем і квітками грається. Почав бідний чоловік воликами ниву орати.

Оре, оре... ледве зорав дві борозни, як над ним захмарилося, та так, немов темна ніч налягла.

Дивиться бідний чоловік, що то за чорна хмара небо заслонила, й бачить над собою велетенського птаха. Клюв у того птаха як гострий, калений у вогні спис, кігті як гаки, а крила такі, що й сонце заслонили.

Налякався бідний чоловік, коли птах сів на його ниву. Прикрив птах під свої крила не тільки чоловіка, але й його сина, кудлатих воликів, плуг.

Ще дужче чоловік налякався, коли птах заговорив людським голосом:

СКАЖИ, ЧОЛОВІЧЕ, ЩО
ВІД ТЕБЕ ВЗАТИ —
СИНА ЧИ ВОЛИКІВ, БО МОЇ
ДІТКИ ДУЖЕ ЗГОЛОДНІЛИ?

БЕРИ МЕНЕ!
Я ВЖЕ СТАРИЙ, ДОСИТЬ
НАБІДАКУВАВСЯ НА СВІТІ.

ТЕБЕ НЕ БЕРУ. ТИ БАГАТО
ТЮТЮНУ СКУРИВ, ТВОЄ
М'ЯСО ПРОКОПТИЛО, ВІД
НЬОГО МОЇ ДІТКИ ЗАХВО-
РІЮТЬ! ДАВАЙ СИНА АБО
КУДЛАТИХ ВОЛИКІВ!

Замислився бідний чоловік, що йому робити. Дітей у нього багато, коли хлопця віддасть, і так ще досить залишиться. А воликів тільки два. Коли їх цей страшний птах забере, чим він дооре нивку, чим дров привезе, чим заробить хліб для сім'ї?

ТИ ДОВГО НЕ МУДРУЙ, А
ВІДПОВІДАЙ, ЩО МЕНІ
ДАЄШ? ДИТИНУ ЧИ ХУДОВУ?

Тут птах почав кігтями землю під собою грести. Плянував чоловік на ті кігті й пошкодував сина. «Будь що буде! Не дам я своєї дитини в ті страшні кігті».

— Бери воликів! — промовив він сумно.
— Маєш щастя, що дав воликів, а не хлопця. Інакше я і тебе, і волів звів би з світу! Та щоб ти знав: за воликів я тобі добре заплачу. Зашли до мого палацу одного з своїх синів, я йому дам за воликів те, що він тільки забажає.

А ДЕ ТВІЙ ПАЛАЦ?

ТВІЙ СИН МІЙ ПАЛАЦ ЗНАЙ-
ДЕ ЗА ЗЕЛЕНИМИ ПОЛО-
НИНАМИ, ЗА ГУСТИМИ
ЛІСАМИ, НА СРІВНІЙ ПОЛЯНІ.
ХАЙ ТІЛЬКИ ЗАПИТАЄ, ДЕ
ЖИВЕ ВОРОНЯЧИЙ ЦАР!

З цими словами птах захопив пазурищами чорних
воликів разом з плугом й полетів.

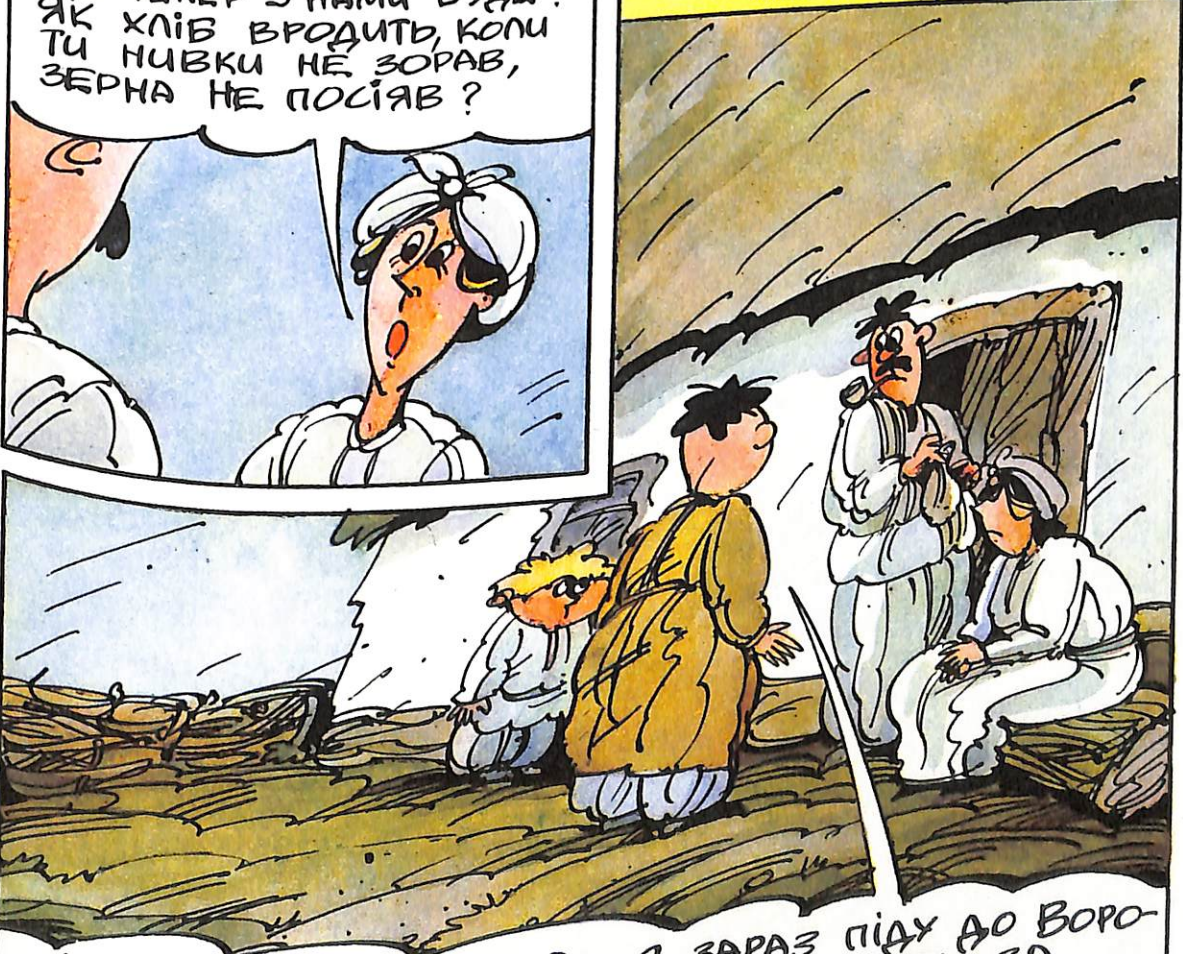
Повернувся засмучений чоловік додому. Розповів свою пригоду, засумувала й
жінка, заплакала:

ЩО ТЕПЕР З НАМИ БУДЕ?
ЯК ХЛІВ ВРОДИТЬ, КОЛИ
ТИ НИВКИ НЕ ЗОРАВ,
ЗЕРНА НЕ ПОСІЯВ?

Каже найстарший син:

НЕ ПЛАЧТЕ, МАМКО! ОСЬ Я ЗАРАЗ ПІДУ ДО ВОРО-
НЯЧОГО ЦАРЯ, НАЙ ВІН НАМ ЗАПЛАТИТЬ ЗА
ВОЛИКІВ. ТА КОЛИ Й НЕ ПОВЕРНУСЯ, ТО ХОЧ
ОДНА СКИБА ХЛІБА ДЛЯ ІНШИХ ЗАЛИШИТЬСЯ.

Нікуди не ходи, синку! Той страшний птах ще з'їсть тебе. Най буде, що буде — серед дівчорі й тобі шматок хліба знайдеться!

Та син не послухав. Спекла мати синові паляницю, поклала в торбину цибулину попрощалася з ним перед далекою дорогою.

Пішов найстарший син шукати, де ті зелені полонини, густі ліси, де той палац на срібній поляні, в якому живе Воронячий цар.

Перейшов син одну полонину, перейшов другу і потрапив до густого лісу. Дуже зголоднів. Сів собі під кущем, вийняв з торбини паляницю, цибулину й почав їсти. Невстиг перший шматок покласти до уст, як бачить: перед ним чорна хрома ворона на одній нозі скаче, підстрибує.

Щастя тебе!

Щастя й тобі!

Сіла ворона біля хлопця й дивиться, як той смачно їсть цибулю й паляницю.

Чи ти б не дав мені хоч шматочок паляниці? Я дуже зголоділа!

Знайди собі сама. Я дуже голодна, а дорога передо мною ще довга, не можу тобі дати!

А мав той син тверде і скуче серце.

Куди ти йдеш?

Шукаю срібну поляну, на якій стоїть палац Воронячого царя.

Візьми й мене на свої плечі, бо і я туди поспішаю. Та ні крила, ні ноги мені вже не служать! Я тобі вкажу дорогу.

А як я тебе понесу, коли й сам ледве ноги тягну!

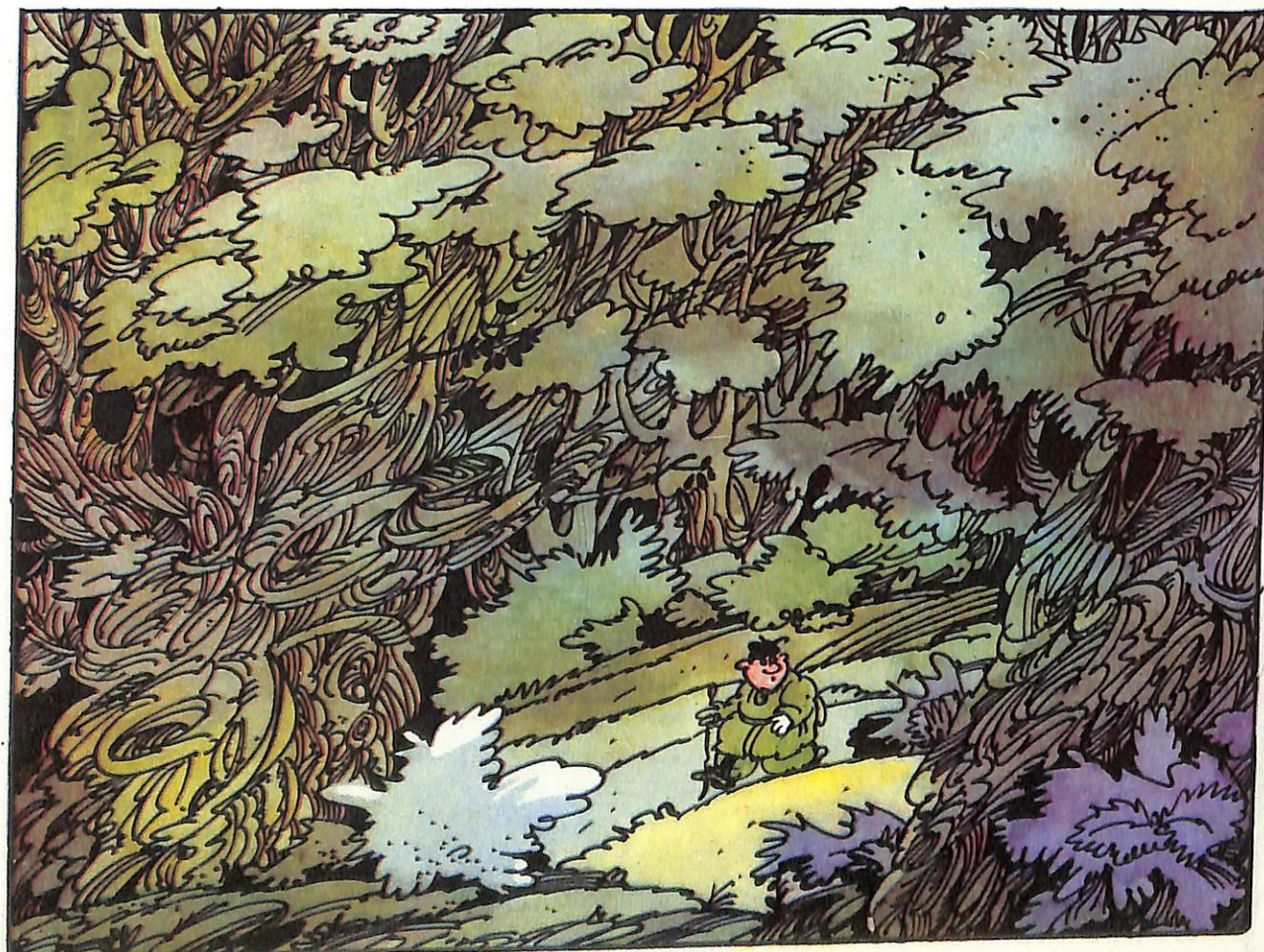
ПРО
БІДНОГО
ЧОЛОВІКА І
ВОРОНЯЧОГО
ЦАРЯ

ЯКА ХИТРА!
НА МОЇХ ПЛЕЧАХ
ЗАХОТИЛА ПРОЇХАТИСЯ!

Хрома ворона підстрибнула, махнула крилами,
знялася й полетіла.

Поклав він в торбину остаток паляниці й вирушив далі шукати срібну поляну з палацом Воронячого царя. Ні срібної поляни, ні палацу хлопець не знайшов. Заблудив він у лісі й не міг з нього вийти.

А бідний чоловік з жінкою чекають, коли син повернеться, та ніяк не дочекаються. Минають дні й ночі, а про хлопця ніяких вістей немає. Каже середульший син:

СПЕЧІТЬ МЕНІ ПАЛЯНИЦЮ,
ПОКЛАДІТЬ В ТОРБИНУ ЦИ-
БУЛИНУ, ДАЙТЕ МЕНІ ПАЛІ-
ЦЮ НА ДОРОГУ, ПІДУ Я ШУКА-
ТИ БРАТА. МОЖЛИВО, МЕНІ
ВДАСТЬСЯ ЗНАЙТИ Й
СРІБНУ ПОЛЯНУ, І ПАЛАЦ
ВОРОНЯЧОГО ЦАРЯ.

НЕ ХОДИ, СИНКУ, НІКУДИ!
МИ Й БЕЗ ПЛАТНІ ВОРОНЯЧОГО
ЦАРЯ ЯКОСЬ ПРОЖИВЕМО.
А КОЛИ СУДИЛОСЯ БРАТОВІ ПО-
ВЕРНУТИСЯ, ВІН ПОВЕРНЕТЬСЯ.

Та не змогла мати вмовити сина. Довелось і середульшого випроводити в дорогу

ПРО
БІДНОГО
ЧОЛОВІКА І
ВОРОНЯЧОГО
ЦАРЯ

Іде середульший син зеленими полонинами, густими лісами. Іде й бачить: ворони літають. Тут він подумав, що ось-ось має натрапити на палац Воронячого царя. «Ачей, десь тут має бути й мій брат!» — думає він.

В густому лісі зголоднів середульший син, сів, вийняв паляницю, цибулину і їсть. Раптом перед ним з'явилася хрома ворона й просить, щоб кинув їй бодай шматок паляниці.

ТВІЙ ЦАР ЗАБРАВ ВІД НАС
ВОЛИКІВ, НАЙ ВІН ТЕБЕ
Й КОРМИТЬ!

ВІЗЬМИ МЕНЕ ХОЧ НА ПЛЕЧЕ,
ЩОБ Я, ХРОМА Й ГОЛОДНА, В
ЛІСІ НЕ ЗАГИНУЛА!

НАЙ ТЕБЕ ТВІЙ ЦАР
БЕРЕ НА СВОЇ ПЛЕЧІ!

Ворона підстрибнула, піднялася на крилах й полетіла. Середульший син здивовано глянув їй вслід і сам встав, щоб іти далі.

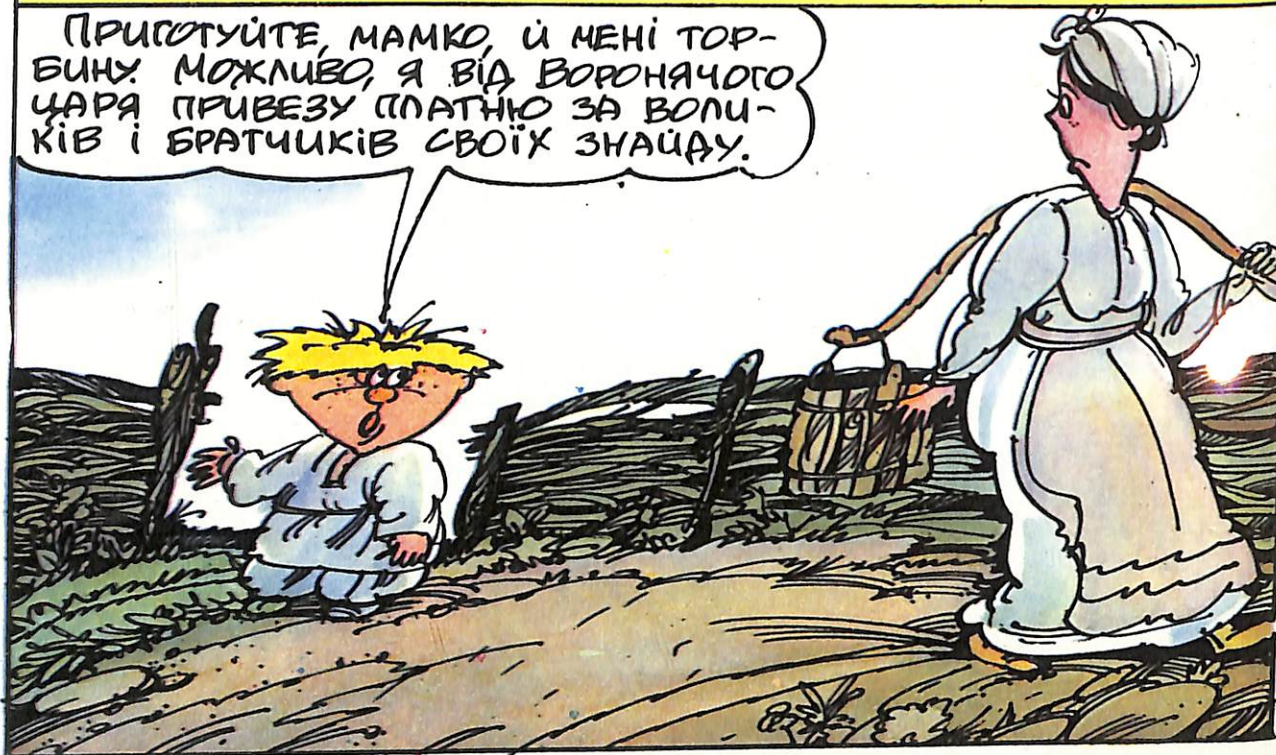
ПРО
БІДНОГО
ЧОЛОВІКА І
ВОРОНЯЧОГО
ЦАРЯ

Та й він не знайшов ні срібної поляни, ні Воронячого царя. Заблудив у лісі, як і його брат, й не міг знайти дороги.
Чекають бідний чоловік з жінкою своїх синів, не можуть дочекатися. Ні слуху про них, ні вісточки.

Каже наймолодший син матері:

ПРИГОТУЙТЕ, МАМКО, Й МЕНІ ТОР-
БИНУ. МОЖЛИВО, Я ВІД ВОРОНЯЧОГО
ЦАРЯ ПРИВЕЗУ ПЛАТНЮ ЗА ВОЛИ-
КІВ І БРАТЧИКІВ СВОЇХ ЗНАЙДУ.

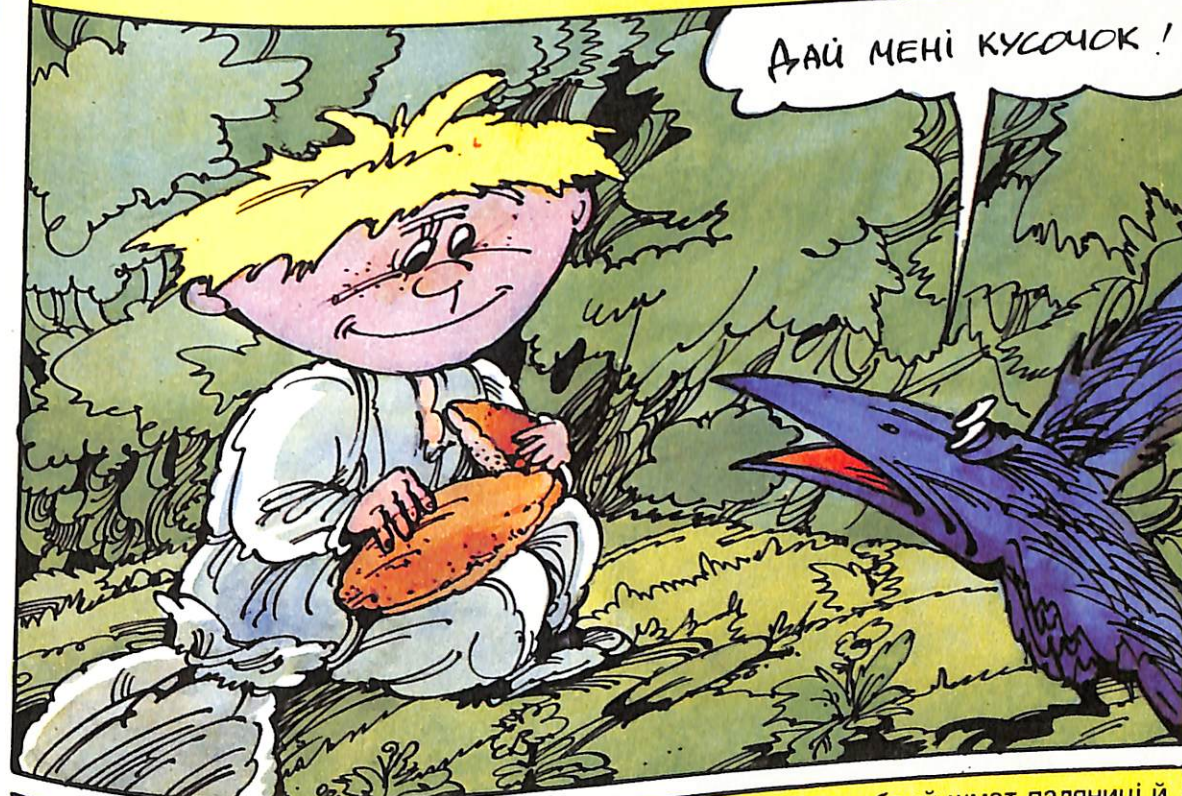

Заплакала бідна жінка, стала сина просити,
відмовляти. Та дарма. Мусила і його відпустити в
дорогу.

Ішов наймолодший син високими полонинами, проходив дрімучими лісами. Сів він під тим кущем, де колись сиділи його брати, й почав їсти. Не встиг відрізати другого шматка хліба, як з'явилася хрома ворона. Стрибає ворона на одній нозі й просить хлопця:

ДАЙ МЕНІ КУСОЧОК!

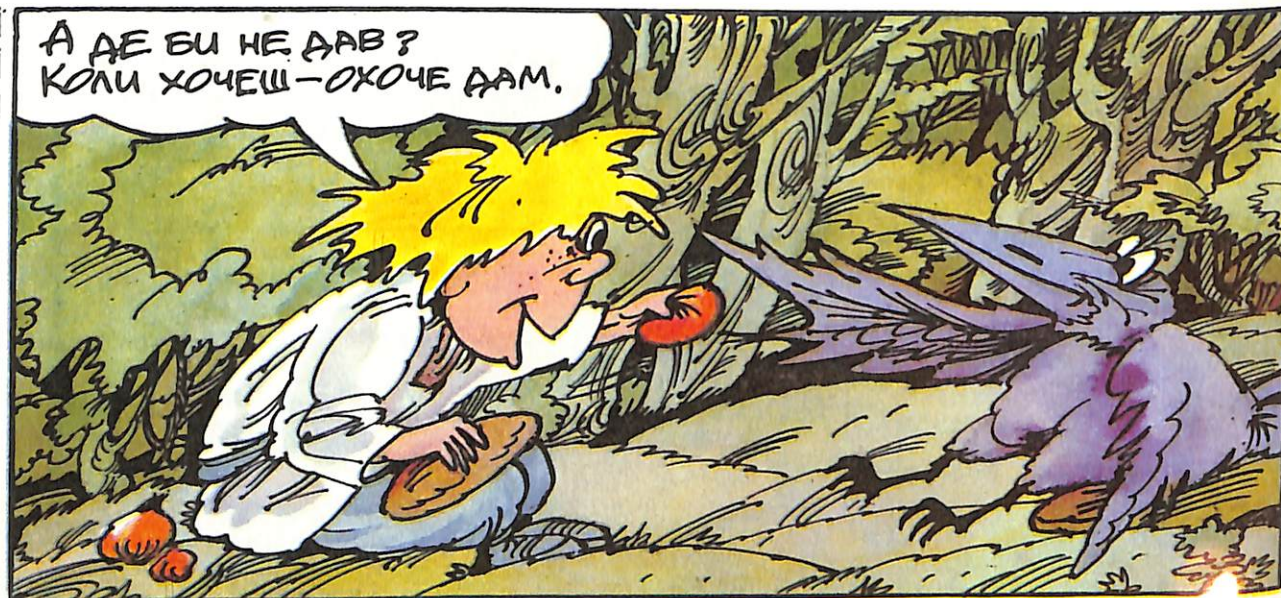
Та не встигла ворона доказати, як хлопець вже відрізав добрий шмат паляниці й дає вороні:

ЇЖ, НЕБОГО!
АЛЯ МЕНЕ ВИСТАЧИТЬ.
ОДНОМУ І ЇСТИ НЕ ХОЧЕТЬСЯ.

А ЦИБУЛІ НЕ ДАСИ?

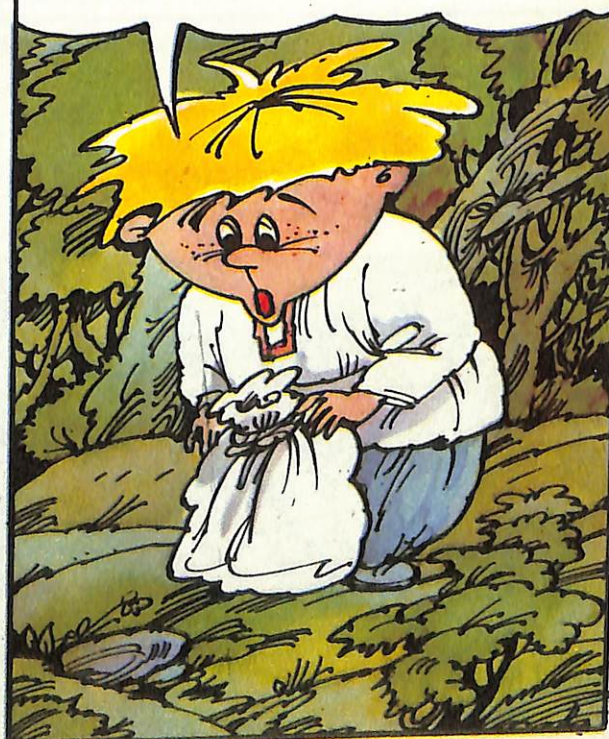
А ДЕ БИ НЕ ДАВ?
КОЛИ ХОЧЕШ — ОХОЧЕ ДАМ.

З'їла ворона хліб, з'їла й цибулину, гарно подякувала й питає:

КУДИ ЦЕ ТИ ВИБРАВСЯ, ХЛОП-
ЧЕ? ТИ ЗАБРІВ ДО ТАКОГО
ЛІСУ, З ЯКОГО ЩЕ НІ ОДНА
ДУША ЖИВОЮ НЕ ВИХОДИЛА.

МЕНІ ТРЕБА ПОТРАПИТИ
НА СРІБНУ ПОЛЯНУ. НА
ТІЙ ПОЛЯНІ СТОЇТЬ СРІБ-
НИЙ ПАЛАЦ, А В ПАЛАЦІ
ЖИВЕ ВОРОНЯЧИЙ ЦАР.
ПЕВНО, У ТОМУ ПАЛАЦІ
І МОЇ БРАТИ.

ВІЗЬМИ МЕНЕ ДО СЕБЕ НА
ПЛЕЧІ, БО Я НЕ МОЖУ
СТУПИТИ НА НОГУ, А КРИЛЬЦЯ
МОЇ СЛАБІ!

ЧОМУ Б НЕ ВЗАТИ?
Я ЩЕ НІКОЛИ ВОРОНУ НА
ПЛЕЧАХ НЕ НОСИВ!

Вирушили в дорогу. Ворона сидить на плечі й все нашіптує:

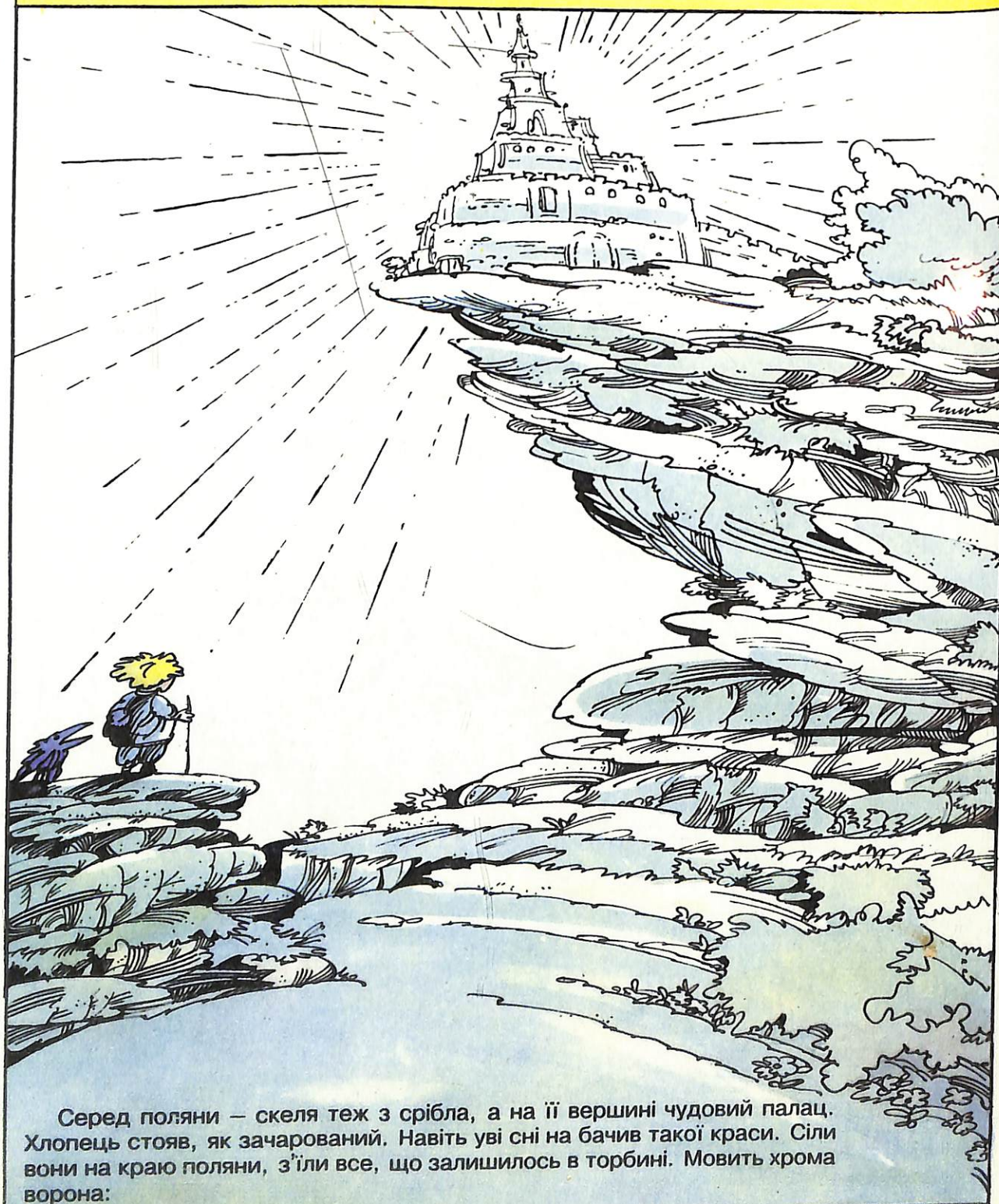
ІДИ НАПРАВО, ІДИ НАЛІВО!
ІДИ ПРЯМО!

ПРО
БІДНОГО
ЧОЛОВІКА І
ВОРОНЯЧОГО
ЦАРЯ

Йшли вони так два дні й дві ночі. Пройшли один, пройшли й другий густий ліс. Раптом посвітлішало, й опинилися вони на широкій поляні. А що то була за поляна! Трави, квіти, навіть каміння — все з чистого срібла.

Серед поляни — скеля теж з срібла, а на її вершині чудовий палац. Хлопець стояв, як зачарований. Навіть уві сні на бачив такої краси. Сіли вони на краю поляни, з'їли все, що залишилось в торбині. Мовить хрома ворона:

ТАМ, НА ТІЙ СКЕЛІ, СТОІТЬ ПАЛАЦ МОГО ЦАРЯ, ТУДИ ДОРОГУ ВЖЕ Й САМ ЗНАЙДЕШ. ТА ЗА ТЕ, ЩО ТИ ДО МЕНЕ БУВ ТАКИМ ДОБРИМ, Я ДАМ ТОБІ ОДНУ ПОРАДУ. КОЛИ МІЙ ЦАР БУДЕ ТЕБЕ ПИТАТИ, ЯКУ ПЛАТНЮ ТИ ХОЧЕШ ЗА ВОЛИКІВ, ТИ НІЧОГО ВІД НЬОГО НЕ ПРОСИ, КРІМ ТОГО, ЩО ВІН КЛАДЕ СОБІ ПІД ГОЛОВУ, КОЛИ СПАТИ ЛЯГАЄ.

При цих словах ворона зникла. Син бідного чоловіка піднявся на височенну скелю; тут його зустріла сторожа й завела прямо перед срібний трон, на якому сидів Воронячий цар.

ЯК ТИ СЮДИ ДОРОГУ ЗНАЙШОВ?

ДОБРІ ЛЮДИ ПОКАЗАЛИ!

Хрому ворону не хотів хлопець прозрадити.

Три дні й три ночі ходив син бідного чоловіка по царських хоромях, та й десятої частини палацу не обійшов. Приходить до Воронячого царя й каже:

ЧАРІВНІ ТВОЇ, ЦАРЮ ПАЛАТИ, БАГАТО ВСЬОГО Я В НИХ ПОВАЧИВ, БАГАТО МЕНІ З ТОГО ПОЛЮБИЛОСЯ. ТА ЩО Я РОБИТИМУ З ТАКИМ БАГАТСТВОМ? БІЛЬШЕ Я ОГЛЯДАТИ ХОРОМІВ НЕ СТАНУ, А ТЕБЕ ПРОШУ: ДАЙ МЕНІ ТЕ, ЩО ТИ КЛАДЕШ ПІД ГОЛОВУ, КОЛИ ЛЯГАЄШ СПАТИ!

Розсердився Воронячий цар і наказав всім воронам, що з хлопцем по хоромях ходили, відрубати голови.

— Це тому, що котрась з них тобі це порадила!

Став цар умовляти хлопця, що дасть йому все, що захоче, тільки щоб відмовився від свого прохання.

— Та мені тільки це сподобалося! — не відступав хлопець.

— Дам тобі й волів, дам тобі стільки золота, скільки вони зможуть на возі повезти!

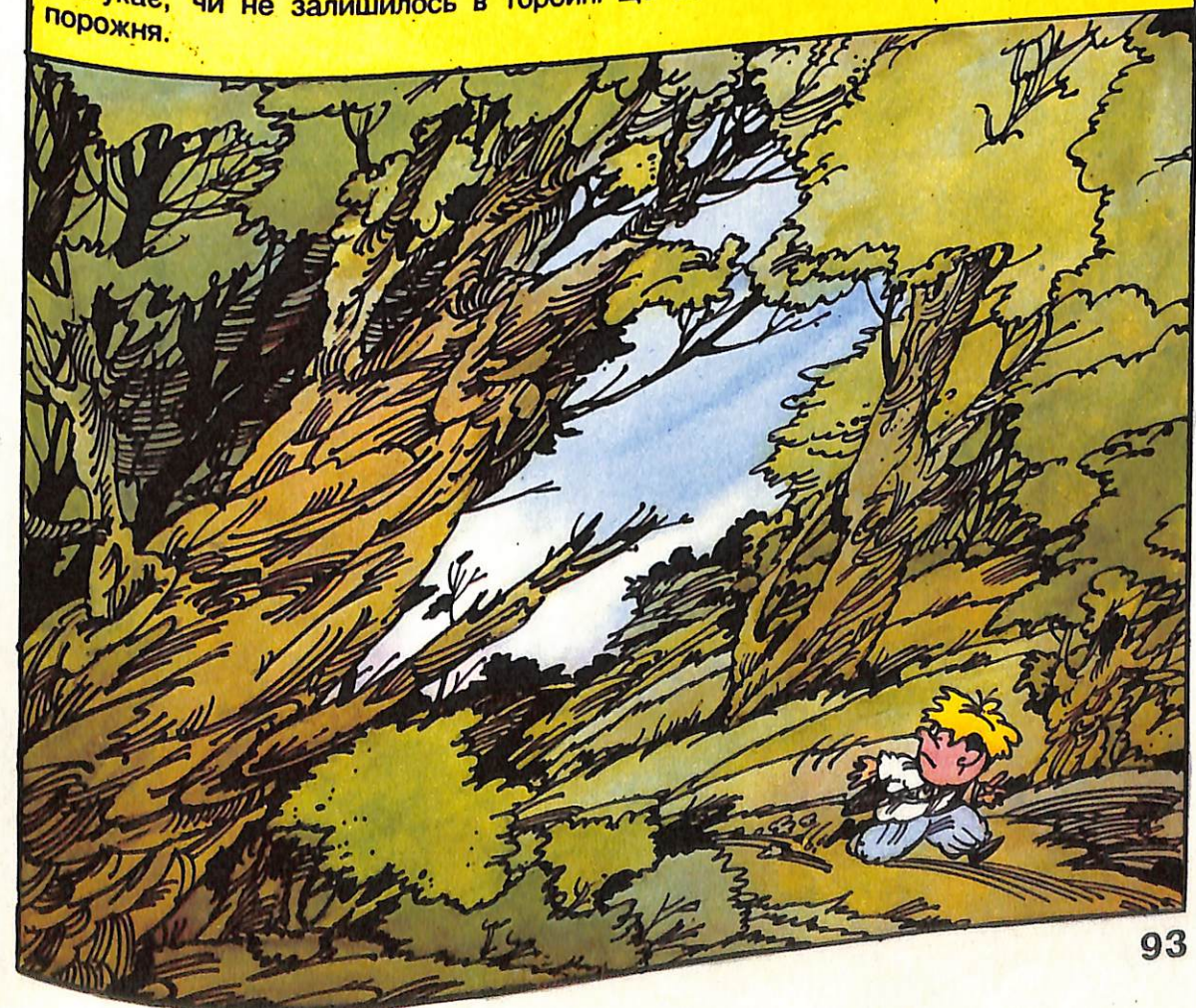
— Ні, мені тільки те дай, що кладеш під голову, коли спати лягаєш.

— Дам тобі все, що є в моїх палатах! Та хлопець не відступав від свого прохання.

Що мав робити Воронячий цар? Вийняв з-під подушки маленького млинчика, на якому в панських хатах кофе мелють, й віддав хлопцеві.

Налякався хлопець, поклав млинок в торбину й побіг з воронячого царства. Зупинився тільки тоді, коли вже був у густому лісі. Сів, поклав перед собою млинка й шукає, чи не залишилось в торбині ще шматочка паляниці. Та торбинка була порожня.

«Погану раду дала мені хрома ворона, — думає хлопець. — Коли б я взяв що з багатства Воронячого царя, було б краще».

Й почав хлопець від нічого робити того млиночка розглядати, — цікаво знати, що то за штука. Адже ж цар готовий був віддати за нього все багатство. Та на вигляд млиночок простий.

«Помру тут з голоду! — зажурився хлопець. — От, коли б переді мною з'явився такий стіл, як в палатах Воронячого царя, — з їжею, напінками». — І крутнув ручкою млинка.

Миттю перед хлопцем справді з'явився багато застелений і прибраний різними стравами стіл.

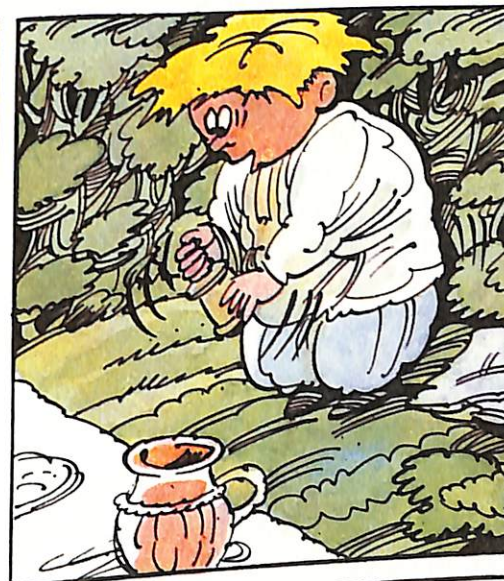
— Дивися, що мій млинок знає! — здивувався і зрадів хлопець.

А потім знову засумував: «Та як мені самому їсти, коли дома голодний нянь, мама, брати і сестри?»

Крутнув хлопець знову ручку млинка й промовив:

— Най тут будуть мої брати й сестри, мої батьки!

В ту ж мить за стіл сіла вся рідня хлопця — батько й мати, сестри, брати.

Доти не піднялися з-за столу, поки всього не з'їли. Потім повернулися всі щасливо додому й зажили в достатках. Що тільки захочуть, млинок все змеле. Коли не вірите, зайдіть в їх хатину і запитайте самі. Коли захочуть, вони вам все розкажуть.

ЗМІСТ

Чарівна грань	3
Ох!	15
Солом'яний бичок	41
На світі є і дурніші за мою жінку	51
Про бідного чоловіка і Воронячого царя	73

Літературно-художнє видання

ЧАРІВНА ГРАНЬ

Українські народні казки

Упорядник Рубанович Віктор Євгенович

Редактор В.Є. Рубанович
Художники Л.К.Сторожук, В.М.Сторожук
Художній редактор Б.П.Бублик

Здано до набору 15.03.93 г. Підписано до друку. 22.12.93 Формат 84x108/16
Папір офсетний. Гарнітура Тип Таймс. Друк офсетний. Умов. друк. арк. 10,08
Умов. фарбовідб. 42,0.Облік.-вид. арк. 11,2.Тираж 100000 пр. Ціна вільна.

Зам. № 31131

Фірма «Прогрес, ЛТД» . .
310022, м. Харків, просп. «Правди», 7, під. 13

Комп'ютерний набір СП «ІНАРТ»

Кишинівський поліграфічний комбінат
277004, м. Кишинів, вул. Петру Мовіле, 35.

